

Til Viborg Kommune
Prinsens Allé 5
8800 Viborg
ATT. Teknik og Miljø

Tange den 1. april 2014

ANSØGNING EFTER VANDFORSYNINGSLØVEN /ORIENTERING EFTER VANDLØBSLOVEN TIL VIBORG KOMMUNE OM NØDVENDIGE TILLADELSER EFTER OPHÆVELSE AF LOV OM UDNYTTELSE AF VANDKRAFTEN I GUDENAA (TANGELOVEN)

1. INDLEDNING

Hermed fremsendes Gudenaacentralens ansøgning efter vandforsyningsloven/orientering efter vandløbsloven om nødvendige tilladelser.

Ansøgningen/orienteringen fremsendes på baggrund af lov nr. 1461 af 17. december 2013 om ophævelse af koncessionsloven for Tangeværket (lov nr. 184 af 20. marts 1918 om udnyttelse af vandkraften i Gudenaå med senere ændringer).

Det skal indledningsvist bemærkes, at Gudenaacentralen anser denne ansøgning/orientering for at være en formsag på baggrund af følgende, som Viborg Kommune anmodes om at være særlig opmærksom på i forbindelse med behandlingen af denne ansøgning/orientering:

- 1) Det fremgår af forslaget til lov nr. 1461/2013, at det er Miljøministeriets vurdering på det foreliggende grundlag, *"at værket vil kunne fortsætte driften efter koncessionens ophør, således at ophævelsen af koncessionen ikke i sig selv vil have nogen praktisk betydning for værkets fremtid"* (punkt 1.1, 6. afsnit og 2.2, 6. afsnit i lovforslaget),
- 2) Det fremgår af forslaget til lov nr. 1461/2013, at lovforslaget ikke har økonomiske konsekvenser for Tangeværket og dets virke.
- 3) At Naturstyrelsen over for Gudenaacentralen forud for vedtagelsen af lov nr. 1461/2013 har tilkendegivet, at *"[p]ålæg/krav fra kommunen eller andre, der ændrer eller skærper de nuværende forhold og medfører selskabets øgede omkostninger på drift/anlæg eller mindre indtægter udløser erstatning, i overensstemmelse med grundloven og vandløbsloven. Der vil næppe sagligt kunne fastsættes nye skærpede vilkår i relation til pligtudsætning og grødeskæring i vandløb..."*, jf. **bilag 1** (referat af møde den 26. september 2013).

For en ordens skyld bemærkes, at det af lovforslaget (punkt 2.2, 5. afsnit) til lov nr. 1461/2013 fremgår, at Gudenaacentralen bør rette henvendelse til Viborg Kommune med henblik på, at der bliver truffet afgørelse om meddelelse af tilladelser vedrørende udnyttelse af vandkraften i Gudenaåen efter f.eks. vandløbsloven og vandforsyningsloven, idet Tangeværket som anlæg hindrer vandets frie løb og indvinder vand. Dette brev udgør denne henvendelse. Som det fremgår nedenfor anser Gudenaacentralen dog ikke en tilladelse efter vandløbslovens for at være nødvendig.

Viborg Kommunes habilitet er kommenteret nedenfor under punkt 2. Vandløbslovens og vandforsyningslovens relevante bestemmelser er kommenteret i henholdsvis punkt 3 og punkt 4 nedenfor. I punkt 5 og 6 knytter Gudenaacentralen for en ordens skyld nogle bemærkninger til henholdsvis reglerne om VVM-pligt og naturbeskyttelsesloven. Og i punkt 7 er Gudenaacentralens forpligtelse til vandløbsvedligeholdelse og pligt til udsætning af fisk kommenteret med henblik på eventuelle fremtidige afgørelser herom.

2. VIBORG KOMMUNES HABILITET

Det er Gudenaacentralens opfattelse, at Viborg Kommune er habil til at behandle denne ansøgning, selvom Viborg Kommune har en mindre ejerandel i Gudenaacentralen.

Dette skyldes, at Viborg Kommunes ejerandel alene er af mindre størrelse og derfor ikke kan forventes at have betydning for kommunens behandling af sagen. Herudover henvises til, at kommunens afgørelse stort set er forudbestemt ved forarbejderne til lov nr. 1461/2013.

Hertil kommer, at det er sædvanlig praksis, at kommuner i vidt omfang behandler spørgsmål om forskellige forsyningsselskaber, selvom kommunerne er aktionærer heri.

3. VANDLØBSLOVEN – ORIENTERING OM FORTSAT DRIFT

I forhold til vandløbsloven udgør dette brev alene en orientering til Viborg Kommune om fortsat drift. Efter Gudenaacentralens opfattelse er det således ikke nødvendig med godkendelse/tilladelse efter vandløbsloven til Tangeværkets fortsatte drift. Dette følger af de relevante bestemmelser i vandløbsloven, som er henholdsvis vandløbslovens §§ 48 og 18.

Tangeværket må anses som et opstemningsanlæg, men i og med at anlægget ikke er nyt, ligesom der ikke på grund af lov nr. 1461/2013 sker ændringer heraf, er det vores opfattelse, at godkendelse ikke er nødvendig efter vandløbslovens § 48. Denne bestemmelse angår således opstemningsanlæg, men alene nye anlæg eller ændringer, herunder driftsmæssige ændringer, hvilket som nævnt ikke er tilfældet her.

I forhold til vandløbslovens § 18 anser Tangeværket heller ikke en tilladelse for nødvendig. Bestemmelsen foreskriver, at sænkning af vandstanden i søer kun må foretages efter "vandløbsmyndighedens bestemmelse". Men eftersom vandsænkning i dag sker ud fra det relevante vandregulativ for Gudenåen (Regulativ for Gudenåen Silkeborg – Randers 2000), må denne bestemmelse allerede anses for opfyldt.

Flodemål fremgår således også af det nævnte regulativ, jf. § 11 i bekendtgørelse nr. 1436 af 12. november 2007 om vandløbsregulering og –restaurering med senere ændringer.

Såfremt Viborg Kommune anser tilladelse for nødvendig efter loven skal dette brev dog anses som en ansøgning herom.

4. VANDFORSYNINGSLØVEN – ANSØGNING OM FORTSAT DRIFT

Gudenaacentralen ansøger hermed om tilladelse til vandindvindingstilladelse til Tangeværkets fortsatte drift på 30 år, jf. vandforsyningslovens § 18, jf. §§ 20 og 22.

Det bemærkes dog, at det er Gudenaacentralens opfattelse, at vandindvindingstilladelse til fortsat drift af Tangeværket ikke ligger inden for kerneområdet af vandforsyningsloven. Det er derfor Gudenaacentralens opfattelse, at dette forhold bør føre til en lempeligere vurdering ved fastsættelse af eventuelle vilkår til vandindvindingstilladelsen, herunder tidsbegrænsningen af tilladelsen, dvs. tilladelsen bør meddeles for så langt et tidsrum som muligt, nemlig 30 år.

Baggrunden for Gudenaacentralens opfattelse af, at situationen ikke er inden for kerneområdet i vandforsyningsloven, er for det første, at vandet jo udledes igen ganske kort tid efter brug, hvorfor der reelt ikke er tale om indvinding, jf. vandforsyningslovens § 18, ligesom det principielt set ikke er selve vandet, der nyttiggøres (ved udvinding af varme, mineraler eller andet herfra), men den kraft, som vandet opnår ved opstemning af vandet.

For det andet henvises til, at Miljøministeriet i 2000 også var af den opfattelse, at Tangeværkets drift ikke krævede vandindvindingstilladelse. Der henvises til, at det i udkastet til et lovforslag i 2000, hvorved koncessionsloven blev foreslået ophævet (senere i 2000 blev det vedtaget at forlænge koncessionen), var anført, at vandforsyningsloven ikke fandt anvendelse på fremtidig drift. Miljøministeriet ses dog umiddelbart at have ændret denne opfattelse i lovforslaget til lov nr. 1461/2013.

For det tredje henvises også til, at Miljøministeriet anså de tidligere gældende regler om vandindvindingstilladelser for *ikke* at omfatte vand, der blev benyttet som vandkraft – hvilket dog primært må anses at have været begrundet i særregler, som ikke eksisterer længere. Der henvises til § 36 i lov nr. 373 af 13. juni 1973 om ændring af lov om vandforsyning m.v. samt forarbejderne hertil, hvoraf det fremgik (Folketingstidende 1972-73, Tillæg A, III, sp. 4076), at § 36, stk. 1, kun omfatter *"indvinding af overfladevand, men ikke benyttelse af vandet til drivkraft. Sådan benyttelse må reguleres enten gennem de særlige love om udnyttelse af vandkraft til brug for elektricitetsværker, jf. lov nr. 184 af 20. marts 1918 og lovebekendtgørelse nr. 393 af 5. juli 1918, eller – med hensyn til benyttelse i mindre omfang – gennem reglerne i vandløbslovens kapitel X"*. Miljøstyrelsen gentog det anførte i forarbejderne i sin afgørelse af 22. marts 1999 (j.nr. M 232-0121), som Viborg Kommune har henvist til i et notat af 28. august 2013.

I forhold til tidsbegrænsning af tilladelsen bemærkes, at tilladelsen bør tidsbegrænses mindst muligt, dvs. den bør gives for 30 år. Virksomheder som Gudenaacentralen bør således kunne planlægge sin drift og investeringer ud fra en længere periode, navnlig når omkostningerne til vedligehold og investeringer i infrastruktur (herunder dæmningsanlæg), bygninger, produktionsapparat m.v. som oftest er betydelige millionbeløb. En kort tilladelse vil naturligvis indebære meget stor risiko for, at billigere, men også mindre permanente og holdbare løsninger prioriteres til fordel for dyrere og mere langvarige løsninger.

Det er i øvrigt Gudenaacentralens opfattelse, at offentlig annoncering/høring i forbindelse med udstedelse af vandindvindingstilladelsen bør kunne undlades, da den hidtidige koncession bør sidestilles med ansøgning om forlængelse af en tidligere tilladelse uden ændring af indvindingsstedet eller forhøjelse af indvindingsmængden, jf. § 10, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1451 af 11. december 2007 med senere ændringer.

I øvrigt henvises til **bilag 2**, hvoraf fremgår de oplysninger, som en ansøgning om vandindvindingstilladelse skal indeholde i henhold til §§ 6 og 14 i bekendtgørelse nr. 1451 af 11. december 2007 med senere ændringer.

5. VVM-PLIGT

Det er Gudenaacentralens opfattelse, at fortsættelse af elproduktionen på Tangeværket efter 8. januar 2014 ikke udløser VVM-pligt. En sådan VVM-pligt kan ikke udledes af de gældende regler om VVM-pligt eller forarbejderne til lov nr. 1461/2013, hvor spørgsmålet blev drøftet i forbindelse med behandlingen af lovforslaget hertil (L 44).

For det første skal det fremhæves, at miljøministeren ved besvarelse af spørgsmål 1 til L 44 - som blandt andet indeholder en kommentering af om fortsat drift indebærer VVM-pligt - har henvist til, at det er Naturstyrelsens *"opfattelse, at der i forbindelse med Tangelovens ophævelse og koncessionens ophør (alene) skal tages stilling til Tangeværkets fortsatte drift, og at der således ikke skal tages stilling til værket som et nyt projekt, og herunder ikke de samlede konsekvenser for naturen i området af værkets placering og opstemningen"* (understreget her).

For det andet henvises til Kammeradvokatens notat af 3. april 2013 (**bilag 3**), som Gudenaacentralen modtog fra Naturstyrelsen i forbindelse med behandlingen af forslag til lov nr. 1461/2013. Det fremgår af dette notat, at det er Kammeradvokatens vurdering, at fortsættelse af elproduktion på Tangeværket efter 8. januar 2013 ikke vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelser.

6. NATURBESKYTTelsesLOVEN

Forarbejderne til lov nr. 1461/2013 nævner ikke, at der skal opnås dispensation eller tilladelse efter naturbeskyttelsesloven.

For en ordens skyld bemærkes, at Gudenaacentralen heller ikke anser dispensation/tilladelse efter denne lovgivning for nødvendig. Særligt skal det fremhæves, at det ikke ses relevant at opnå en dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3, idet Tangeværkets elproduktion fremadrettet ikke ændrer på tilstanden af Tange Sø.

Der henvises også til Naturstyrelsens notat af 19. april 2013 om det retlige grundlag for Tangeværket ved udløb af koncessionen eller ophævelse af Tangeloven, hvoraf fremgår, at Naturstyrelsen heller ikke finder, at dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, er nødvendig.

7. VANDLØBSVEDLIGEholdelse OG UDSÆtNING AF FISKEYNGEL

For en ordens skyld bemærkes, at det for eventuel fremtidig regulering af Gudenaacentralens forpligtelser til vandløbsvedligeholdelse og udsætning af fiskeyngel bør have for øje, at der ikke med lov nr. 1461/2013's tilføjelser til vandløbslovens § 12, stk. 3, og § 37 a om Tangeværkets henholdsvis vandløbsvedligeholdelse og pligt til udsætning af fiskeyngel har været tilsigtet nogen ændring, herunder skærpelse af disse forpligtelser, som i dag påhviler Gudenaacentralen.

Der henvises for det første til punkt 2.2 i bemærkningerne til forslag til lov nr. 1461/2013, hvoraf fremgår, at nye afgørelser om pligt til vandløbsvedligeholdelse og udsætning af fiskeyngel alene vil gå ud på at "*konstituere gældende forpligtelser*".

Herudover henvises der for så vidt angår vedligeholdelsesforpligtelsen i vandløbslovens § 12, stk. 3, til, at det af forarbejderne til denne bestemmelse fremgår: "*[F]or at sikre, at selve pligten til vandløbsvedligeholdelse ikke bortfalder med vedtagelsen af dette lovforslag, foreslås det, at lovforslaget udtrykkeligt viderefører denne*" (understreget her).

Om bemyndigelsen i § 37 a fremgår, af forarbejderne til denne bestemmelse i forslag til lov nr. 1461/2013, at den ikke kan udnyttes til at fastsætte yderligere forpligtelser til at udsætte fisk end de forpligtelser, som hidtil har været gældende for koncessionshaver. Det fremgår videre, at der ved bemyndigelsen skal ske en "*videreførelse af pligten*".

Det fremgår af miljøministerens svar på spørgsmål 1 til L 44, at det her anførte i lovforslagets bemærkninger om, at formålet med de nævnte bestemmelser alene er en videreførelse af gældende forpligtelser er juridisk bindende samt at en skærpelse efter Naturstyrelsens opfattelse ikke vil være i overensstemmelse med almindelig forvaltningsret (ikke vil være saglig).

Det er Gudenaacentralens opfattelse, at vedligeholdelsesforpligtelsen alene vedrører én årlig grødeskæring i Gudenåen på strækningen Silkeborg til Bjerringbro – og ikke grødeskæring af øvrige strækninger i Gudenåen, jf. brev af 4. november 2013 fra Horten til miljøministeren (**bilag 4**) og miljøministerens svar på spørgsmål 2 til L 44.

For så vidt angår forpligtelsen til at udsætte fisk, kan det oplyses, at denne på nuværende tidspunkt svarer til en årlig omkostning på 165.000 kr., jf. bilag 4. En forpligtelse Gudenaacentralen på baggrund af ovennævnte mener ikke kan blive skærpet. Der henvises tillige til miljøministerens

svar på spørgsmål 3 til L 44, hvoraf også fremgår, at der ikke kan blive tale om en udvidelse af forpligtigelsen.

8. AFSLUTNING

På baggrund af ovennævnte ser Gudenaacentralen frem Viborg Kommunes positive tilbagemelding.

Hvis Viborg Kommune anser tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter øvrig lovgivning end den ovennævnte for relevant for Gudenaacentralens fortsatte drift, anmodes Viborg Kommune om at vejlede Gudenaacentralen herom, jf. forvaltningslovens § 7, således at Gudenaacentralen opnår alle nødvendige tilladelser til fortsat drift.

Såfremt Viborg Kommune har brug for yderligere oplysninger, står Gudenaacentralen naturligvis til rådighed, ligesom Gudenaacentralen gerne deltager i et møde til drøftelse af denne ansøgning/orientering på et møde, hvis Viborg Kommune måtte ønske det.

Kopi af denne ansøgning er fremsendt til Naturstyrelsen samt til alle medlemmer af Klima- og Miljøudvalget samt Teknisk Udvalg i Viborg Kommune til orientering.

Med venlig hilsen

Gudenaacentralen

Bent Kornbek
Bestyrelsesformand

Rasmus Lambert
Direktør

Bilagsoversigt

Bilag 1: Referat af møde den 26. september 2013

Bilag 2: Oplysninger i henhold til §§ 6 og 14 i bekendtgørelse nr. 1451 af 11. december 2007 med senere ændringer.

Bilag 3: Kammeradvokatens notat af 3. april 2013

Bilag 4: Brev af 4. november 2013 fra Horten til miljøministeren

NOTAT

Bilag 1.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Direktion
J.nr. NST-401-00832
Ref.
Den 21. oktober 2013

Referat fra møde med Naturstyrelsen den 26. sept. 2013.

Deltagerne fra Naturstyrelsen:

Vicedirektør Peter Ilsøe og Juridisk Chef Oluf Engberg samt Direktionssekretær Chr. F. Pedersen.

Deltagerne fra Gudenaacentralen:

Formand Bent Kornbek og Direktør Rasmus L. Christensen.

Velkomst ved Vicedirektør Peter Ilsøe.

Gudenaacentralen fremførte, at Gudenaacentralens bestyrelse og ejerkredse fastholder, at området bevares som en samlet kulturhistorisk enhed med Tangeværket – velfungerende, nyrenoveret og opdateret VE-anlæg -, Tange Sø og naturområdet med de mange fritidsaktiviteter og Energimuseet som landsdækkende formidling af energi og kultur.

Samfundsmæssigt er området med Tangeværket, Tange Sø og Energimuseet en national seværdighed.

Naturstyrelsen forudsætter i forbindelse med ophævelse af "Tangeloven" at Tangeværket kan fortsætte sin drift uhindret fremover.

Forholdene vedr. evt. ændring af passageforholdene forventes behandlet i forbindelse med 2. planperiode - evt. 3. planperiode - i de Nationale Vandplaner.

Pålæg/krav fra kommune eller andre, der ændrer eller skærper de nuværende forhold og medfører selskabet øgede omkostninger på drift/ anlæg eller mindre indtægter udløser erstatning, i overensstemmelse med grundloven og vandløbslovens bestemmelser herom

Der vil næppe sagligt kunne fastsættes nye skærpede vilkår i relation til pligtudsætning og grødeskæring i vandløb, og Tangeværket vil skulle kompenseres for indtægtstab ved evt. ændring af passageforhold med afgivelse af vand mm.

NST understregede, at styrelsen var opmærksom på, at et eventuelt omløbsstryg vil medføre en større udledning til Randers Fjord med heraf afledte omkostninger til kompenserende foranstaltninger.

Konklusionen på mødet var, at Naturstyrelsen forudsætter, at Tangeværket kan fortsætte driften uhindret. Det vil sige "status quo" for området. De kommende Nationale Vandplaner kan evt. ændre ved disse forhold, dog med fuld dækning af pålagte anlægsudgifter, samt fuld erstatning for ekstra driftsomkostninger og mindre indtægter i overensstemmelse med grundlovens og vandløbslovens bestemmelser herom, med mindre andet aftales med værkets ejere.

Bent Kornbek, Bestyrelsesformand
Rasmus Lambert Christensen, Direktør

Peter Ilsøe, Vicedirektør (NST)
Oluf Engberg, kontorchef (NST)

Bilag 2

Kommentar i forhold til Bekendtgørelse nr. 1451 af 11. december 2007 med senere ændringer.

- Med *kursiv* er bekendtgørelsens tekst
- Med **fed** er Gudenaacentralens kommentar

§ 6. En ansøgning om foreløbig indvindingstilladelse skal indeholde følgende oplysninger:

1. *Angivelse af formålet med indvindingen med begrundelse for størrelsen af den ansøgte vandmængde. Drejer sagen sig om et anlæg til almen vandforsyning, skal det anføres, hvorledes forsyningsområdet tænkes fastlagt, hvor mange forbrugere, opdelt på forbrugskategorier, der tænkes forsynet, samt hvilke prognoser, der eventuelt foreligger for den fremtidige udvikling.*

- **Formålet med indvindingen er alene, at producere vedvarende energi på vandkraftstationen i Tange - Tangeværket - som i de foregående 93 år, hvor Tangeværket har eksisteret. Hittidig produktion er sket med baggrund i eksisterende tilladelse – Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudena, jf. lov nr. 184 af 20. marts 1918, herefter Lov om ophævelse af Lov om Udnyttelse af Vandkraften i Gudena og om ændring af Lov om vandløb jf. lov nr. 1461 af 17. december 2013. Der ansøges om indvinding af hele Gudenaens vandføring ved Tangeværket, dog med fradrag af allerede eksisterende vandafgivelser til faunapassager ved Tangeværket på op imod 650 l/sek. De 650 l/sek. er sammensat af 150 l/sek., som regnes konstant til eksisterende fiskepassage, samt op imod 450 l/sek. til eksisterende "ungfiskesluse". Sidstnævnte variere som følger af produktionen på Tangeværket. Tangeværkets kapacitet er på maksimal 83 m³/sek. Jf. Tangeværkets tekniske dokumentation, har der inden for de seneste 10 år været en maksimal vandføring ved Tangeværket på op til 72 m³/sek. Kilde: Tangeværkets maskinjournal af januar 2007.**

2. *Angivelse af den ønskede beliggenhed af indvindingssteder og anlæg i øvrigt og af det forventede indvindingsområde og af eventuelle observationsboringer og stationer for måling af vandstand og vandføring, indtegnet på Kort- og Matrikelstyrelsens kort i målforholdet 1:25.000. På tilsvarende kort indtegnes et eventuelt påtænkt forsyningsområde. Der skal gives oplysning om matrikelbetegnelse for anlægget.*

- **Indvindingsstedet er fortsat "Tangeværket" beliggende:
Bjerringbrovej 54, Tange
8850 Bjerringbro
Matrikelbetegnelsen for selve Tangeværket er: 19a Tange by, Højbjerg. Se også vedlagt kortbilag.**

Herudover hører følgende matrikelbetegnelser til selve vandreservoir, tilhørende Tangeværket (Tange Sø og Gudena)

48a Sahl by, Sahl
48b Sahl by, Sahl
16a Ans by, Grønbæk
16b Ans by, Grønbæk
9a Brårup by, Grønbæk
19d Tange by, Højbjerg
18 Borre by, Vejerslev
59 Iller by, Grønbæk
4 Naderup gdr., Grønbæk
23 Roe by, Grønbæk
21 Vejerslev by, Vejerslev
2 Ormstrup hgd., Sahl
37 Truust by, Tvillum

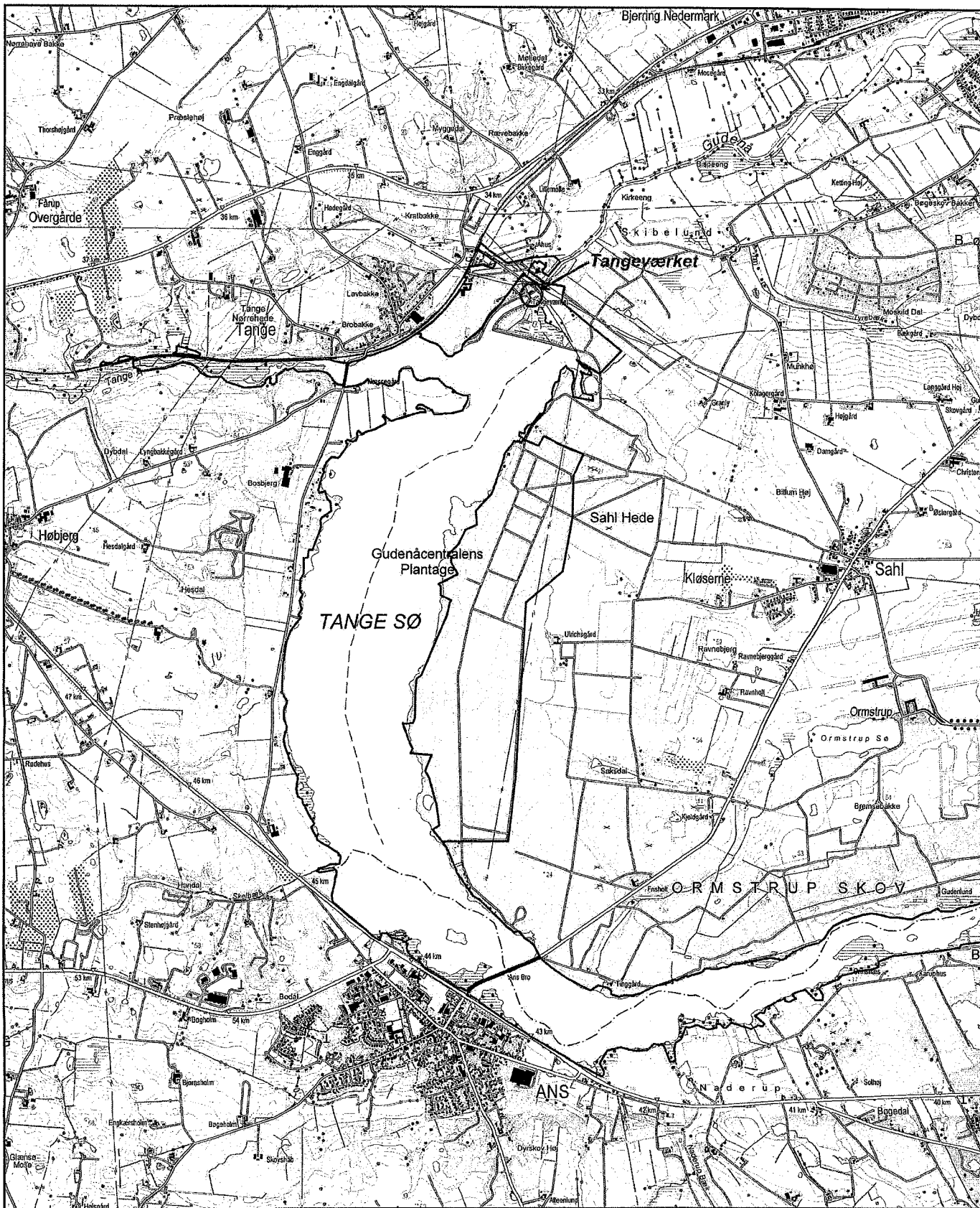
3. *Skønsmæssig angivelse af mulighederne for at indvinde den ansøgte vandmængde og af følgevirkninger af indvindingen. Endvidere om muligt oplysning om den pågældende vandtypes egnethed til formålet.*
 - **Tangeværket vil til enhver tid have kapacitet til 100 % udnyttelse af den ansøgte vandmængde. Der anses ikke at være følgevirkninger ved fortsat indvinding, hvorimod det vil have store konsekvenser, hvis ikke vandet bliver indvundet som ansøgt. Vandtypen i Gudenå er fuldt egnet til vandkraft.**
4. *For grundvandsindvinding: Oplysning om forurenende forhold, som ansøgeren er bekendt med indenfor indvindingsområdet. For indvinding af overfladevand: Oplysning om væsentligt forurenende forhold, som ansøgeren er bekendt med ved og ovenfor indtagningsstedet.*
 - **Ikke relevant**
5. *Angivelse af arealer, brugsrettigheder m.v., der eventuelt må erhverves ved ekspropriation, herunder ejer- og brugerforhold, oplysning om matrikelbetegnelse og fornødent kortmateriale.*
 - **Ikke relevant**
6. *Fortegnelse over de grundejere og brugere, som ansøgeren ønsker inddraget i sagens behandling.*
 - **Ikke relevant, jf. ansøgningen**

§ 14. En ansøgning om endelig tilladelse til vandindvinding og til etablering af indvindings- og behandlingsanlæg m.v. skal udover oplysninger, som måtte være foreskrevet i en foreløbig indvindingstilladelse, jf. § 13, stk. 1, nr. 4, indeholde følgende:

1. *Genpart af indberetning til Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) om foretagne boringer, jf. bekendtgørelse om udførelse og sløjfninger af boringer og brønde på land.*
 - **Ikke relevant**
2. *Analyse af råvandet, medmindre kommunalbestyrelsen vurderer, at dette er unødvendigt. For grundvandsanlæg skal der foreligge analyser for hver boring. For overfladevandsanlæg skal anføres prøveudtagningssteder og oplysninger om kvalitetens årstidsvariation.*
 - **Ikke relevant**
3. *Beskrivelse af det planlagte indvindingsanlægs indretning.*
 - **Anlægger et traditionelt vandkraftsanlæg med dæmningsanlæg, en opstemning med faldhøjde på mellem 8,5 til 10 meter afhængig af vandføringen. 3x2 dobbeltvirkende Francis turbiner med horisontal aksel, der driver 3 synkrongeneratorer med en mærke effekt på hver 1400kW og en mærkespænding på 10,5 kV. Strømmen leveres til det kollektive net på 10,5kV niveau via EnergiMidt's 60/10 kV "station Tange".**
4. *Vurdering af, om det på grundlag af de foretagne prøvepumpninger eller vandføringsmålinger må antages muligt at indvinde den ansøgte vandmængde.*
 - **Ikke relevant**

5. *Redegørelse for et eventuelt behandlingsanlægs placering.*
- **Der skal ikke etableres behandlingsanlæg**
6. *Beskrivelse af det ansøgte behandlingsanlæg med begrundelse for, at anlægget anses for egnet til fremstilling af vand til det ansøgte formål ud fra den givne råvandskvalitet. Endvidere tegninger af anlægget.*
- **Ikke relevant jf. ovenstående**
7. *Oplysning om, hvordan eventuelt skyllevand fra anlægget tænkes afledt, og hvordan eventuelt udfældet slam skal behandles.*
- **Ikke relevant**
8. *For almene vandforsyningsanlæg planer over beliggenhed og udformning af ledningsnet med angivelse af materialer, dimensioner og trykzoner. Endvidere foreliggende regulativ eller udkast til regulativ, eventuelt med tilhørende takstblad, og, hvis anlægget ikke ejes af en offentlig myndighed, vedtægt for anlæggets styrelse.*
- **Ikke relevant**
9. *Angivelse af arealer, brugsrettigheder m.v., der eventuelt må erhverves ved ekspropriation, herunder ejer- og brugerforhold, oplysning om matrikelbetegnelse og fornødent kortmateriale.*
- **Ikke relevant**
10. *Fortegnelse over de grundejere og brugere, som ansøgeren ønsker inddraget under sagens behandling.*
- **Se besvarelsen under § 6 stk. 6.**
- Stk. 2. En ansøgning om etablering af almene vandindvindingsanlæg eller væsentlige udbedringer eller væsentlige ændringer af bestående almene vandindvindingsanlæg skal med henblik på at tilstræbe en reduktion af omfanget af rensningen af vandet foruden de i stk. 1, anførte oplysninger indeholde en teknisk, økonomisk og miljømæssig redegørelse for valget af indvindingssted og vandbehandling.*
- **Ikke relevant.**
- Stk. 3. Kravet om redegørelse, jf. stk. 2, gælder dog ikke, hvis vandet alene vil blive behandlet ved:*
- *iltning med et normalt luft-vandforhold, hvilket i denne bekendtgørelse forstås som iltning på vandværket, hvor vandet behandles for omsætning og fjernelse af indhold af jern (Fe), mangan (Mn), metan (CH₄), svovlbrinte (HS₂) og kuldioxid (CO₂),*
 - *filtrering gennem granulært filtermateriale, bortset fra aktivt kul til behandling af vandet for fjernelse af jern (Fe), mangan (Mn) og ammonium (NH₃) eller*
 - *neutralisering af aggressivt kuldioxid (CO₂).*

Til B109 2

Oversigtskort - Tangeværk
Matr.nr. 19a m.fl. Tange By, Højbjerg
Bjerringbrovej 54, Tange
8850 Bjerringbro

Geopartner
Landinspektørgården a/s

Asmildklostervej 11
8800 Viborg
Tlf: 86 88 25 04 - Fax: 70 12 10 14

Skala 1: 25.000	J.nr.: 2013161
Dato: 24-02-2014	Init.: RGB

Torben Jensen
Landinspektør Torben Jensen

Bilag 3

Notat om

1. Indledning, baggrund og konklusion

Endvidere har styrelsen bedt mig belyse handlemulighederne ved udløbet af Tangeværkets nuværende koncession den 8. januar 2014.

Baggrunden er, at elproduktionen på Tangeværket muligvis må ophøre ved udløbet af den nuværende koncessionsperiode

Nedenfor kommer jeg til følgende konklusioner:

Det må forventes, at Tangeværket vil være berettiget til at fortsætte sin nuværende elproduktion efter den 8. januar 2014, uafhængigt af om koncessionen forlænges yderligere ved lov.

1. Oplysninger om Tangeværket og Tange Sø

Tangeværket er reguleret i lov nr. 184 af 20. marts 1918 om udnyttelse af vandkraften i Gudenå med senere ændringer. Af forarbejderne til den seneste ændringslov, jf. lov nr. 1533 af 19. december 2007 om ændring af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenå, fremgår, at der knytter sig betydelige kulturhistoriske interesser til det samlede anlæg ved Tangeværket. Værket og dets omgivelser, herunder Danmarks største kunstigt skabte sø, udgør et sammenhængende kulturmiljø med hoveddæmningen med frisluse, de to sekundære dæmninger, indløbskanalen mellem Tange Sø og værket, selve kraftværket med stignord og transformatorårne og funktionærboliger. Anlægget er opført i perioden 1918-21. I det væsentlige står værket og dets omgivelser uændret og udgør derved et vigtigt eksempel på et industrimiljø fra begyndelsen af 1900-tallet.

Af et høringsvar fra Kulturarvstyrelsen af 12. april 2011 fremgår, at styrelsen vil henstille, at opstemningen ved Tangeværket (Gudenåen) bevares og at værket sikres vandføring til at fortsætte den nuværende drift. Tangeværket er fredet som Danmarks største vanddrevne elværk og repræsenterer sammen med Tange Sø meget væsentlige kulturhistoriske interesser.

6. Forlængelse af koncessionen

Tangeværket har efter loven fra 20. marts 1918 fået koncession til udnyttelse af vandkraften i Gudenåen. Koncessionen blev oprindelig meddelt for en periode på 80 år fra den 8. januar

1921, men er som nævnt senest ved lov nr. 1533 af 19. december 2007 forlænget til den 8. januar 2014.

Det fremgår af såvel koncessionsloven som selve koncessionen, at der ved koncessionens udløb ved lov skal træffes bestemmelse om, hvad der skal ske med Tangeværkets anlæg. Det fremgår ikke udtrykkeligt, men bestemmelsen må efter sammenhængen forstås således, at indgreb i Tangeværkets ejendomsret til anlægget, herunder ved lukning eller overførelse af ejendomsretten til staten eller andre, vil være ekspropriative indgreb.

I forlængelse af den singulære lov om etablering af Tangeværket er vedtaget en generel lov nr. 315 af 25. maj 1918 om udnyttelse af vandkraften i offentlige vandløb ved anlæg af elektricitetsværker, der fortsat er gældende. Begge love har karakter af ekspropriationslove, hvis formål i første række har været at tilvejebringe fornøden hjemmel til at foretage nødvendige ekspropriationer til opførelse af de anlæg, der efter de pågældende love måtte opnå koncession. De pågældende love indebærer således efter min opfattelse ikke, at udnyttelse af vandkraften i Gudenåen eller andre offentlige vandløb til produktion af elektricitet i sig selv forudsætter en koncession fra staten, og en sådan forudsætning gælder mig bekendt heller ikke på andet grundlag.

Dersom det besluttet, at Tangeværkets koncession ikke forlænges, og det - som forudsat i koncessionsloven - ved lov bestemmes, at Tangeværkets anlæg forbliver i Gudenåcentralen AmbA's eje, vil det retlige udgangspunkt derfor være, at Tangeværket kan fortsætte sin elproduktion, selvom værket ikke længere har koncession. Tangeværkets elproduktion vil herefter være reguleret af de almindeligt gældende regler.

Da Tangeværkets elproduktion er under 25 MW, vil fortsat produktion ikke kræve bevilling efter elforsyningsloven. Bevarelse af værket opstemning af Tange Sø vil ikke kræve tilladelse efter vandløbsloven, og fortsættelse af elproduktionen vil næppe heller kræve andre tilladelser, men en endelig stillingtagen hertil vil kræve nærmere undersøgelse. Det må derfor forventes, at Tangeværket vil være berettiget til at fortsætte sin elproduktion, når koncessionen ophører.

Dersom det besluttet ved lov at forlænge Tangeværkets koncession for endnu en periode vil udgangspunktet være, at forlængelsen i lighed med de tidligere forlængelser må ske på uændrede vilkår. Da der er tale om lovgivning af singulær karakter, vil ethvert indgreb af nogen væsentlighed i en beskyttet ejendomsrettighed som udgangspunkt være et ekspropriativt indgreb overfor Tangeværket. Det betyder, at der vil være meget begrænsede muligheder for erstatningsfrit at fastsætte nye restriktioner i forbindelse med en forlængelse af koncessionen. F.eks. vil det ikke uden videre være muligt at fastsætte vilkår om, at elproduktionen skal ophøre ved koncessionsperiodens udløb.

Med hensyn til spørgsmålet om VVM-pligt ved fortsættelse, henholdsvis ophør, af elproduktionen på Tangeværket efter 8. januar 2014 er det min vurdering, at ingen af delene vil udløse pligt til at foretage VVM-undersøgelser.

København den 4. april 2013

Sune Fugleholm
— *Advokat*

Bilag 4

*Bilag 1, referat fra møde med Naturstyrelsen den 26. sep. 2013 samt bilag 4, Gudenaacentralens høringssvar i forbindelse med fræmsættelse af L44 er udeladt fra dette bilag.

Miljøministeriet
Att.: Miljøminister Ida Auken
Børsgade 4
1215 København K

Sendt pr. e-mail: ministeren@mim.dk og overbragt

Horten
Philip Heymans Allé 7
2900 Hellerup
Tlf +45 3334 4000
Fax +45 3334 4001
www.horten.dk

Henriette Soja
Dir +45 3334 4293
Mob +45 5234 4293
hso@horten.dk
Sekretær Helle Rudolph Jensen
Dir +45 3334 4165
hje@horten.dk

J.nr. 160422

4. november 2013

L 44 - FORSLAG TIL LOV OM OPHÆVELSE AF LOV OM UDNYTTELSE
AF VANDKRAFTEN I GUDENAA OG ÆNDRING AF LOV OM VANDLØB

HORTEN

Kære Ida Auken

På vegne af Gudenaacentralen A.m.b.a. (Gudenaacentralen) ønsker jeg med dette brev at gøre opmærksom på, at vi anser L 44 (2013-2014), forslag til lov om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudena og ændringer af lov om vandløb, for:

- 1) at indeholde en forkert gengivelse af den eksisterende vandløbsvedligeholdelsesforpligtelse, at være for upræcis i forhold til den eksisterende forpligtelse til at udsætte fisk, og være i strid med det Naturstyrelsen oplyste til Gudenaacentralen på møde den 26. september 2013;
- 2) at mangle en regulering af, at Gudenaacentralen ikke - i tidsrummet fra lovens ikrafttræden den 8. januar 2014 og indtil de nødvendige tilladelser efter vandforsyningsloven m.v. er opnået - er forpligtet til vandløbsvedligeholdelse og pligtudsætning af fisk efter to regelsæt, nemlig de eksisterende regler i koncessionen og de nye regler indeholdt i lovforslaget, hvilket formelt set p.t. vil være tilfældet;
- 3) ikke at være fyldestgørende i forhold til alle relevante forhold, jf. navnlig Gudenaacentralens høringssvar af 5. september 2013, samt
- 4) at være misvisende på en række punkter.

De nævnte forhold vil blive gennemgået nedenfor.

1. Vandløbsvedligeholdelsesforpligtelsen og pligtudsætningen – forkert gengivelse, manglende præcision og uoverensstemmelse mellem det Naturstyrelsen oplyste på mødet den 26. september 2006 og lovforslaget

Det fremgår af referatet fra mødet mellem Gudenaacentralen og Naturstyrelsen (bilag 1), at:

"Pålæg/krav fra kommunen eller andre, der ændrer eller skærper de nuværende forhold og medfører selskabets øgede omkostninger på drift/anlæg eller mindre indtægter udløser erstatning, i overensstemmelse med grundloven og vandløbsloven. Der vil næppe sagligt kunne fastsættes nye skærpede vilkår i relation til pligtudsætning og grødeskæring i vandløb..." (understreget her).

HORTEN

Alligevel står der – i strid med det netop citerede – i lovforslaget, at der vil kunne stilles nye skærpede vilkår i relation til vandløbsvedligeholdelse og pligtudsætning, uden at der i lovforslaget er taget stilling til erstatningsspørgsmål. I øvrigt kan dette også undre, idet det ikke synes at have været intentionen, jf. bemærkningerne til lovforslaget.

1.1 Vandløbsvedligeholdelse

Lovforslaget indeholder - via en ændring af § 12 i lov om vandløb – en bemyndigelse til, at vandløbsmyndighederne i regulativet for Gudenåen kan fastsætte, at Gudenaa-centralen har pligt til at foretage "vandløbsvedligeholdelse".

Det fremgår imidlertid, hverken af bestemmelsen eller bemærkningerne hertil, at der er begrænsninger i de vedligeholdelsesforpligtelser – og de deraf følgende omkostninger – som kan pålægges Gudenaacentralen. Derfor svarer lovforslaget ikke til det af Naturstyrelsen oplyste om, at der næppe vil kunne fastsættes skærpede vilkår i relation til grødeskæring.

Af samme årsag er der heller ikke blot tale om en videreførelse af den eksisterende forpligtelse til vandløbsvedligeholdelse, som er formålet med § 2, nr. 2, (nyt stk. 3 i vandløbslovens § 12), jf. de særlige bemærkninger til bestemmelse – men en regulær og massiv udvidelse af denne forpligtelse.

Den nuværende forpligtelse til vandløbsvedligeholdelse kan alene anses for at omfatte grødeskæring 1 gang årligt på strækningen fra Silkeborg til Bjerringbro – og ikke på strækningen Bjerringbro til Stevnstrup (Randers) eller anden form for vandløbsvedligeholdelse eller oprensning. Lovforslagets § 2, nr. 2, angår hele Gudenåen – og alle former for vandløbsvedligeholdelse.

Vi henviser her til, at det følger af den nugældende koncessionslovs § 1, litra h, at Gudenaacentralen er forpligtet til at "holde Aaens løb fra Silkeborg til Bjerringbro oprenset efter de derom til enhver Tid givne Forskrifter". Strækningen Bjerringbro til Stevnstrup er ikke omfattet.

"Forskrifter" må anses for at være det gældende vandregulativ for Gudenåen (p.t. fra 2000) samt den administration, der er sket af dette samt tidligere vandregulativer. Gudenaacentralen har her oplyst, at den alene siden 1921, hvor værket blev sat i

drift, har foretaget grødeskæring 1 gang årligt (dog undtagen 1999-2009) efter vandmyndighederne anvisninger – og ikke andre former for vandløbsvedligeholdelse f.eks. i form af sandoprensning eller fjernelse af træer, selvom disse er nævnt i regulativets punkt 8. Det må derfor alene være denne type vandløbsvedligeholdelse, dvs. grødeskæring, som Gudenaacentralen er forpligtet til at videreføre, jf. også Naturstyrelsens mødereferat citeret ovenfor.

Det forhold, at vandregulativets punkt 8 omfatter anden form for vedligeholdelse end grødeskæring kan ikke ændre herved, idet myndighederne ikke har håndhævet sådanne andre former for vedligeholdelse over for Gudenaacentralen, hvorfor en eventuel ret hertil allerede må afvises som bortfaldet ved passivitet.

Herudover giver § 2, nr. 2 i lovforslaget os anledning til at bemærke følgende:

- Det er ministerens ønske at ophæve koncessionsloven for Tangeværket for at ligestille Tangeværket med andre elforsyningsvirksomheder og de få andre vandkraftværker i Danmark. For ingen af de andre elforsyningsvirksomheder eller vandkraftværker gælder der særregler i henhold til vandløbsloven eller fiskeriloven. Tangeværket vil derfor ikke med lovforslaget opnå fuldstændig ligestilling.

HORTEN

- Hertil kommer, at begrundelsen for, at der skulle gælde særregler for Tangeværket, ikke ses at være til stede, i hvert fald ikke i forhold til vandløbsvedligeholdelse af Gudenaåen. Hverken i 1918 eller i dag ses der at være dokumentation for, at Tangeværket nødvendiggør et øget behov for vandløbsvedligeholdelse. Grødeskæring er således ikke et fænomen, der begrænser sig til Gudenaåen – tværtimod. Der henvises her også til notat af 30. oktober 2013 udarbejdet af WaterFrame (bilag 2).

I denne forbindelse skal jeg særligt fremhæve, at der i lovforslagets punkt 2.1 og 2.2 er henvist til, at det ved 1918-loven var forudsat, at der ville ske skade på vandområder, og at Tangeværket ville have betydning for vandløbets vedligeholdelse. På den baggrund har vi gennemgået forarbejderne til 1918-loven (baseret på forarbejder fremsendt fra Folketingets oplysning) og har ikke kunnet konstatere sådanne forudsætninger eller oplysninger. Med andre ord fremgår det ikke af forarbejderne til 1918-loven om forpligtelsen i lovens § 1, litra h til vandløbsvedligeholdelse er fastsat på grund af et dokumenteret forventet behov, eller fordi bestemmelsen har været udtryk for et led i en "samlet handel" mellem myndigheder. Sidstnævnte er således også en mulighed.

- Det forhold, at Gudenaacentralen i praksis har foretaget grødeskæring på strækningen Bjerringbro-Stevnstrup pr. kulance, ligesom Gudenaacentralen har fjernet enkelte grene fra et træ ud over Gudenaåen uden at have en lovgivningsmæssig forpligtelse hertil, kan ikke indebære, at det ikke skal anses som en skærpelse i forhold til den nugældende vandløbsvedligeholdelsesforpligtelse, såfremt denne udvides til at omfatte strækningen Bjerringbro-Stevnstrup og al vandløbsvedligeholdelse.

På trods af ovennævnte er Gudenaacentralen rede til at fortsætte med grødeskæring svarende til de nuværende omkostninger, som er cirka kr. 350.000 årligt. Men en forøgelse af dette beløb/ingen beløbsramme vil indebære en risiko for, at Gudenaacentralen vil blive påført omkostninger i millionklassen til fjernelse af sandaflejringer og udgåede træer, som ikke skyldes Tan-

geværket, jf. bl.a. høringssvarene fra de til Gudenåen omkringliggende kommuner. Dette vil være fuldstændigt uproportionalt og urimeligt henset til, at den årlige nettoomsætning er cirka 6 millioner kroner.

1.2 Pligtudsætning af fisk

For så vidt angår pligtudsætning er lovforslaget efter høringsrunden nu blevet ændret således, at det indeholder en ny bestemmelse i § 37a i vandløbsloven. Heraf fremgår, at miljøministeren kan bestemme, at Gudenaacentralen har pligt til at udsætte fisk i Gudenå-systemet i henhold til planer udarbejdet i medfør af fiskeriloven.

Omkostningerne til pligtudsætning er ikke efter lovtæksten begrænset, hvilket indebærer en skærpelse i forhold til den nuværende koncession.

Det fremgår godt nok af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at "*bemyndigelsen ikke kan udnyttes til at fastsætte yderligere forpligtelser til at udsætte fisk end de forpligtelser, som hidtil har været gældende for koncessionshaver*". Men de specielle bemærkninger er ikke juridisk bindende, hvorfor Gudenaacentralens retsstilling må anses for at være blevet forringet væsentligt på dette punkt, ligesom der - i hvert fald i realiteten - er tale om en skærpelse. Med andre ord er det vores opfattelse, at den anførte begrænsning i de specielle bemærkninger skal fremgå af selve lovtæksten.

HORTEN

Herudover er det nødvendigt, at det præciseres, hvad forpligtelsen til at udsætte fisk indebærer mere konkret. Der henvises også her til WaterFrames notat af 30. oktober 2013 (bilag 2).

I den nugældende koncession (lov nr. 184 af 20. marts 1918 om udnyttelse af Vandkraften i Gudena) er Gudenaacentralens omkostninger til opretholdelse af fiskeriet i Gudenåen således begrænsede til kr. 10.000 til en oplækningsanstalt. For så vidt angår udgifter til opførelse af fiskerianlæg og til drift og vedligehold skal Gudenaacentralen ikke dække over halvdelen af de virkelige udgifter og ikke over kr. 1.000 årligt.

Tangeværkets dambrug (oplækningsanstalt) er blevet nedlagt, og i stedet er der i dag mellem Gudenaacentralen og DTU Aqua-pleje enighed om, at Gudenaacentralen årligt skal udsætte 500.000 stk. havørredyngel. I henhold til DTU Aquas (fiskepleje) prisliste for 2013, er prisen er 0,33 kr./stk. (yngel). Dette svarer til en samlet omkostning på kr. 165.000. Hertil kommer, at det i dag er fastsat, at de fisk, der bruges i forbindelse med pligtudsætning i Gudenåen, skal være af afstamning fra vildfisk fra netop Gudenåen. Henset hertil - og til at beløbet på kr. 1.000 i 1918-loven omregnet til nutidsværdi svarer til kr. 30.349,78 (jf. Danmarks Statistiks forbrugerindeks, **bilag 3**) må lovtæksten præcisere, at Gudenaacentralens forpligtelse til at foretage pligtudsætning:

- Ikke årligt kan overstige kr. 165.000 (ikke indekseret tal)
- Alene må ske med havørredyngel, der stammer fra vildfisk fra Gudenåen
- Ikke kan konverteres til udsætningsforpligtelse af andre arter, og heller ikke kan konverteres til anden fiske- og/eller bestandpleje efter fiskerilovgivningen.
- Vil ske via planer, der er udstedt i medfør af nærmere angiven/angivne bestemmelser i fiskeriloven.

Der synes i øvrigt ikke at være tungtvejende hensyn, som kan begrunde, at afgørelser om de under punkt a og b nævnte forhold ved påklage til Natur- og Miljøklagenævnet ikke skal tillægges automatisk opsættende virkning – hvilket ellers er vandløbslovens udgangspunkt.

2. Lovforslaget indebærer dobbeltregulering i tidsrummet fra lovens ikrafttræden den 8. januar 2014 og indtil de nødvendige tilladelser efter vandforsyningsloven m.v. er opnået

Lovforslaget indeholder en dobbeltregulering - i tidsrummet fra lovens ikrafttræden den 8. januar 2014 og indtil de nødvendige tilladelser efter vandforsyningsloven m.v. er opnået – af vandløbsvedligeholdelsesforpligtelsen og pligtudsætningen, idet disse forpligtelser er reguleret af to regelsæt, nemlig de eksisterende regler i koncessionen og de nye regler indeholdt i lovforslaget. Vandløbsvedligeholdelse og pligtudsætning bør naturligvis kun være reguleret ét sted, hvorfor dette må præciseres i et ændret lovforslag.

HORTEN

3. Lovforslaget er ikke fyldestgørende for alle relevante forhold

Det er min og Gudenaacentralens opfattelse, at lovforslaget ikke i fornødent omfang tager højde for alle relevante forhold.

Vi henviser her til Gudenaacentralens høringssvar af 5. september 2013, som er vedlagt som **bilag 4**. Der er en række forhold nævnt i dette høringssvar, som lovforslaget ikke i tilstrækkeligt omfang tager højde for. Disse forhold kan i kort form oplistes som følger:

- I) Det fremtidige retsgrundlag er ikke skabt til at regulere vandkraftværker og indebærer derfor retsusikkerhed og risiko for juridisk vakuum, jf. punkt 5 i høringssvaret.

Særligt skal det fremhæves, at det er uklart, om driften af vandkraftværket kan udløse erstatningspligt efter vandforsyningslovens § 23, vandløbslovens § 23 og/eller § 51.

- II) VVM-reglernes betydning for lovforslaget er fortsat ikke afklaret, jf. punkt 6 i høringssvaret.

Gudenaacentralen har i høringssvaret anmodet om en afklaring, navnlig også af økonomiske årsager. Henset til at Kammeradvokaten er fremkommet med en klar vurdering af, at videreførelse af Gudenaacentralen ikke udløser VVM-pligt, stiller vi os uforstående over for, at dette ikke er blevet indskrevet i det mindste i lovforslagets bemærkninger.

- III) Lovforslaget indebærer på – ovennævnte baggrund – en stor risiko for Tangeværkets fremtidige økonomi og dermed drift samt kulturhistoriske værdi m.v., jf. punkt 7.1 og 7.2 i høringssvaret. I denne forbindelse skal det fremhæves, at det af Kulturstyrelsens høringssvar til vandplanerne fra 2011 fremgår, at denne styrelse henstiller, at opstemningen ved Tangeværket bevares, og at værket sikres vandføring til at fortsætte den nuværende drift.

- IV) Betydningen for Energimuseet ses fortsat heller ikke at være afklaret, jf. punkt 7.3 i høringssvaret.
- V) Miljømæssig og øvrig betydning for Tange Sø som følge af en eventuel lukning af Tangeværket eller ved økonomiske problemer for Tangeværket, jf. punkt 7.4 i høringssvaret, er også uomtalt i lovforslaget, der forudsætter, at værkets drift videreføres, hvilket navnlig som følge af punkt I, II og III ovenfor ikke kan tages for givet, jf. punkt 7.4 i høringssvaret. Hertil bemærkes i øvrigt, jf. referatet af mødet med Naturstyrelsen (bilag 1), at der er enighed om, at Tange Sø har en rensende effekt på Gudenaens vand nedstrøms Tangeværket. En ændring af de eksisterende forhold vil medføre større udledning til Randers Fjord med heraf afledte omkostninger til kompenserende foranstaltninger på min. 100 mio. kr.
- VI) Lovforslaget forholder sig ikke til, om det indebærer en fuld opfyldelse af § 1, litra o, i den eksisterende koncessionslov, eller om lovforslaget reelt indebærer ekspropriation af Tangeværket uden erstatning, jf. punkt 8 i høringssvaret.

HORTEN

4. Lovforslaget er misvisende

Konklusionen på baggrund af forholdene oplistet i punkt 3, som lovforslaget ikke – selvom det burde gøre det – tager højde for, er, at lovforslaget må anses for misvisende i hvert fald i forhold til

- Punkt 4 om økonomiske og administrative konsekvenser – idet det ikke ses at være korrekt, at forslaget ikke vil få økonomiske og administrative konsekvenser for Gudenaacentralen, og i hvert fald også økonomiske konsekvenser for Energimuseet, jf. punkt 1 vedrørende pligtudsætning og grødeskæring samt punkt 2 (særligt underpunkt I-IV og VI) ovenfor.
- Punkt 6 om miljømæssige konsekvenser – idet lovforslaget forudsætter, at driften fortsætter uændret, hvilket som nævnt ikke kan tages for fuldstændigt givet.

Og som nævnt ovenfor under punkt 1 anser vi også lovforslaget for at være misvisende i forhold til den ønskede videreførelse af vandløbsvedligeholdelsen, idet den går langt videre end den nuværende.

Tilsvarende må det anses for misvisende, når det af lovforslaget fremgår, at der ønskes en ligestilling med øvrige elforsyningsvirksomheder, men realiteten er, at der alene for Tangeværket skal gælde særlige regler i henhold til vandløbsloven, som indebærer store økonomiske forpligtelser.

Konklusion og opfordring

Det er vores konklusion, at lovforslaget må ændres f.s.v.a. forpligtelsen for Tangeværket til at foretage vandløbsvedligeholdelse og pligtudsætning af fisk.

I **første** omgang opfordres ministeren til at overveje begrundelsen for, at der i det hele taget skal gælde sådanne særregler for Tangeværket, der indebærer ubegrundet, negativ særbehandling af Tangeværket – særligt henset til, at formålet med lovforslaget er at ophæve særregler for Tangeværket og sidestille værket med øvrige elforsyningsvirksomheder.

Såfremt ministeren ønsker at bibeholde reglerne, opfordres ministeren i **anden** omgang til at ændre vandløbsvedligeholdelsen og forpligtelsen til udsætning af fisk således, at der ikke bliver tale om en skærpelse i forhold til de nuværende regler, ligesom omfanget af forpligtelserne må fastsættes med en beløbsmaksimering svarende til de nuværende forpligtelser.

Lovforslagets overgangsbestemmelser må endvidere justeres, således at Gudenaacentralen ikke på noget tidspunkt har en dobbeltforpligtelse i forhold til vandløbsvedligeholdelse og pligtudsætning, jf. punkt 2 ovenfor.

Herudover bør lovforslaget ændres og justeres på visse og væsentlige punkter, således at det tager højde for alle øvrige forhold, som bør afdækkes med lovforslaget fremfor at efterlade en række juridiske tvivsspørgsmål.

Vi opfordrer ministeren til at foretage disse justeringer. Visse af punkterne bør være forholdsvis lette at håndtere, så som spørgsmålet om VVM-pligt, som vi er bekendt med, at statens advokat, Kammeradvokaten, har vurderet ikke at være relevant. På den baggrund er Tangeværket uforstående over for, at VVM-pligten – trods tidligere anmodning herom – overhovedet ikke er omtalt i lovforslaget.

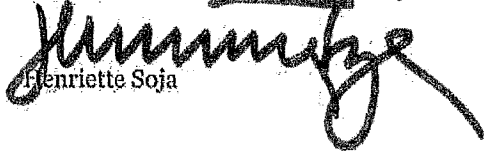
Såfremt du har brug for yderligere oplysninger, står både Gudenaacentralen og jeg naturligvis til rådighed herfor, ligesom vi naturligvis gerne deltager i et møde angående lovforslaget.

Vi ser frem til dit svar.

Kopi af denne skrivelse er samtidig fremsendt til Folketingets Miljøudvalg samt vicedirektør Peter Ilsøe og kontorchef Oluf Engberg, Naturstyrelsen

Med venlig hilsen

Horten

Henriette Soja

Bilag 1: Naturstyrelsens referat af møde den 26. september 2013

Bilag 2: WaterFrames notat af 30. oktober 2013 vedrørende kommentarer til lovforslag om ophævelse af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenaåen

Bilag 3: Udskrift fra www.dst.dk

Bilag 4: Gudenaacentralens høringssvar af 5. september 2013

HORTEN

GUDENAACENTRALEN a.m.b.a.
Bjerringbrovej 54
Tange
8850 Bjerringbro

Ryesgade 9A
DK - 8680 Ry

Tlf: 87 88 30 90
Mobil 22 66 22 14
SE nr: 26 55 54 50
www.waterframe.dk
info@waterframe.dk

Dato: 30. oktober 2013

VEDR: KOMMENTARER TIL LOVFORSLAG OM OPHÆVELSE AF LOV OM UDNYTTELSE AF VANDKRAFTEN I GUDENÅEN

Som aftalt er her mine faglige kommentarer (i kursiv) til lovforslag nr. L 44 fremsat d. 24. oktober 2013.

Til § 2 stk. 2:

Vandløbsmyndigheden kan i regulativet fastsætte, at Gudenaacentralen har pligt til at foretage vandløbsvedligeholdelse (mellem Silkeborg og Bjerringbro).

Jævnfør lovforslagets bemærkninger i afsnit 2.1 og 2.2 hviler hjemlen hertil på formuleringerne i loven fra 1918, hvor man forudså skader på vandområdet og vurderede, at opstemningsanlægget ville have betydning for vandløbets vedligeholdelse. Det er ikke nærmere specificeret, hvori disse skader eller påvirkninger skulle bestå, men man kan vel formode, at øgede vandstandssvingninger (f.eks. ved periodedrift af turbinerne) kunne have forårsaget en øget vækst af vandplanter og medført et forøget slid og erosion på brinker og åleje. Dette har imidlertid vist sig ikke at være tilfældet, og kotereguleringen af vandstanden i vandreservoiret (Tange Sø) har snarere haft den modsatte effekt; Tange Sø virker i dag som buffer på Gudenaens vandføring, og søen skaber en mere stabil vandstand, en formindsket erosion og en mere jævn afstrømningsprofil i de nedre dele af Gudenaen, end der ville have været uden dette reservoir. Forpligtelsen til at foretage vandløbsvedligeholdelse kunne derfor med rette genovervejes, med henblik på at fjerne denne passus fra regulativet for Gudenaen.

Til § 2 stk. 3:

Miljøministeren kan i henhold til planer udarbejdet i medfør af fiskeriloven, pålægge Gudenaacentralen at udsætte fisk i Gudena-systemet.

Det er en kendsgerning, at Tangeværket i et vist omfang begrænser nogle fiskearters udbredelse i Gudenaen. Udover at gennemføre udsætninger og hjælpe til ved tilvejebringelse af moderfisk for opdræt af ørred, har Gudenaacentralen under overskriften "Forbedret fiskepassage i Gudenaen ved Tange" siden 2004 foretaget en lang række projekter for at forbedre og dokumentere fiskepassageforholdene ved Tangeværket. De mange rapporter fra disse projekter kan læses på hjemmesiden <http://www.gudenaacentralen.dk/Videncenter/Fiskepassage-og-fisk-1.aspx>, ligesom de er blevet udsendt til relevante interesseorganisationer og myndigheder.

I den oprindelige lov fra 1918 stod, at Gudenaacentralen var pligtig at opretholde fiskeriet i Gudenåen gennem etablering og drift af "opklækningsanstalter for fiskeyngel". Der var afsat et driftsbeløb der ikke måtte overstige 1.000 kr årligt. Omregnes købekraften af 1.000 kr i 1918 til nutids købekraft, fås et beløb på ca. 30.000 kr. Dette er betydeligt under det beløb som Gudenaacentralen af Naturerhvervsstyrelsen årligt afkræves for at opfylde de gældende udsætningsplaner for Gudenåen. Der er siden 1918 sket et skred i opfattelsen af Gudenaacentralens forpligtelse til at foretage fiskeriophjælpning, skønt loven stadig er i kraft. Det er DTU Aqua der i udsætningsplanen for Gudenåen har foretaget en fastlæggelse af Gudenaacentralens forpligtelser til fiskeudsætning.

På den baggrund må man være bekymret for, at lovforslagets udtryk "i henhold til planer udarbejdet i medfør af fiskeriloven" er for upræcist, og meget let igen kan føre til galopperende forpligtelser. Sagen er, at fiskeriloven omfatter mange slags "planer"; planer for fiskepleje (§ 62), planer for udsætning (§ 63) og planer vedr. alle foranstaltninger i ferskvandsområder (§ 81). Fælles for disse planer er, at de gennemføres og udredes i regi af DTU Aqua og/eller af § 7 udvalget (§ 7 udvalget rådgiver om spørgsmål i relation til lyst- og fritidsfiskeri, ferskvandsfiskeri og fiskepleje).

Praksis på området er, at Miljøministeren i vid udstrækning overdrager sager om fiskeudsætning til Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri (Naturerhvervsstyrelsen), som imidlertid rådgives af økonomisk sammenknyttede, vildige parter fra DTU Aqua og tidligere nævnte § 7 udvalg.

Dette begrundes jeg med følgende:

Fisketegnsmidlerne udgør grundlaget i DTU Aqua's finansiering, og midlerne administreres af § 7 udvalget. Samtidig er § 7 udvalget sammensat af foreninger, som ikke har fiskeinteresser opstrøms for Tangeværket, og som benytter enhver lejlighed til at misinformere om Tangeværket og fisketrappens funktionalitet, og i øvrigt ikke lægger skjul på, at de helst ser Tangeværket nedlagt og Tange Sø fjernet:

- I et høringsvar sendt fra Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Dansk Amatørfiskerforbund, og Dansk Fritidsfiskerforbund (faste medlemmer af § 7 udvalget), står blandt andet, at fisketrappens funktionsduelighed er videnskabeligt tilbagevist, og at Tangeværket og Tange Sø medfører en næsten total dødelighed for den europæiske ål (Ferskvandsfiskeribladet 5, 2013). Begge dele er selvfølgelig vrøvl og savner enhver dokumentation, men det er bekymrende, når medlemmer af et minister-rådgivende udvalg benytter denne type argumentation.
- Pålægget om at udsætte fisk opstrøms for Tangeværket (nævnt i lovforslagets bemærkninger til gældende ret, afsnit 2.1) er i praksis, i medfør af fiskerilovens planer, afløst af en pligt til at udsætte fisk nedstrøms for Tangeværket. Disse fisk vil derfor kun kunne komme til gode for de fiskeriinteresser der har fiskevand nedstrøms for Tangeværket. Det er DTU Aqua der laver udsætningsplanerne.
- Gudenaacentralen har villet gennemføre 3-5 årige forsøg til ophjælpning af ørredbestandene ovenfor Tangeværket. I første omgang blev disse forsøg sanktioneret, men efter 2 års forløb er de i 2013 blevet bremsede af Naturerhvervsstyrelsen (med rådgivning fra DTU Aqua), uden nogen saglig begrundelse.

DTU Aqua ignorerer den dokumentation der er skabt gennem nu snart 10 års intensive undersøgelser af fiskepassagen gennem fisketælleren ved Tangeværkets trappe, og har ved flere lejligheder offentligt udtrykt, hvad jeg må betegne som overdrevent negative vurderinger af fiskenes evne til at svømme forbi Tangeværkets fiskepassager:

- I en pressemeddelelse af 13. januar 2012 skriver DTU Aqua under overskriften "Ål overlever ikke Gudenåen", at 58 % af de ål, som når Tangeværket, går tabt i forbindelse med passage af værket (<http://www.aqua.dtu.dk/Nyheder/Nyhed?id=b8b4ffac-f9a7-44b6-94e3-44a4881b0aeb>).

Men i den engelske originalartikel står, at man ikke kan konkludere, at ålene døde, da der kan være andre årsager til at de ikke passerede Tangeværket

(<http://onlinelibrary.wiley.com/globalproxy.cvt.dk/doi/10.1111/j.1439-0426.2011.01913.x/abstract>).

- I et notat til Miljøudvalget 2013-14 L 44 Bilag 1, opfører DTU Aqua i en tabel omfanget af den nuværende fiskepassage ved Tange til 130 havørreder om året (<http://www.ft.dk/samling/20121/almdele/miu/bilag/403/1277671/index.htm>). De opførte talværdier er udokumenterede (ingen kildehenvisning) og væsentlig lavere end de værdier (268-408 havørreder om året), som er offentliggjort årligt i perioden 2004-2012 (<http://www.gudenaacentralen.dk/Files/Templates/Designs/dokumenter/Fiskepassager%20i%20Tangetrappen%202011.pdf>).
- I samme notat til Miljøudvalget nævner DTU Aqua ikke, at laksen faktisk har reproduceret sig naturligt ovenfor Tangeværket igennem flere år, hvor der er blevet fundet afkom af vilde lakseungfisk (smolt) i ungfiskeslusen ved Tangeværket. Dette er ligeledes dokumenteret i ovennævnte rapporter fra Gudenaacentralen.
- Tange Sø-tilløbet Tange Å, hvor Gudenaacentralen har kunnet dokumentere, at laksen med succes gyder (ovenfor Tangeværket), er udeladt i ovennævnte notat fra DTU Aqua til Miljøudvalget. I DTU's notat nævnes andre mulige lakseproducerende tilløb til Gudenåen (Borre Å, Gjern Å, Hinge Å og Linå), hvorfra der endnu ikke er påvist og dokumenteret laksegydning. Dette skyldes formentlig, at DTU Aqua erkender, at fiskene i Tange Å vil få dårligere passageforhold ved et fremtidigt omløbsstryg, der går udenom Tange Sø.

-At overlade § 7-udvalget eller DTU Aqua kontrol med, hvad Gudenaacentralen skal udsætte af fisk, er derfor stærkt foruroligende, så længe deres interesser er koblet sammen via fisketegnsmidlerne.

- Sammenfattende vil jeg fremhæve, at pligten til at vedligeholde dele af Gudenåen bør revurderes ud fra den påvirkning som Tangeværket faktisk har på de pågældende dele af Gudenåen, og at indholdet af den fiskeriophjælpning som fremadrettet skal gennemføres, bør defineres meget klart og uden mulighed for at udvikle sig til en glidebane, hvor særinteresser plejes af interessenterne omkring Gudenåens fiskeri.

Med venlig hilsen

Christian Dieperink

Christian Dieperink

Fiskeribiolog, Ph.D.

FORBRUGERPRISINDEKS

Bilag nr.: **3** HORTEN

Formålet med forbrugerprisindekset er at belyse prisudviklingen for de varer og tjenester, der indgår i husholdningernes forbrug på dansk område og er en økonomisk indikator, der anvendes til at måle ændringer i de priser, som husholdningerne betaler for varer og tjenester. Den procentvise ændring af forbrugerprisindekset er et mål for inflationen og er et centralt økonomisk nøgletal.

Mere Introduktion »

Hovedtal Dokumentation

FORBRUGERPRISINDEKS, HOVEDTAL

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
2013	128,4	129,9	130,2	130,0	130,1	130,0	129,8	129,7	130,1			
2012	126,8	126,4	129,9	129,0	129,0	128,8	128,8	129,2	129,5	129,4	129,3	128,9
2011	123,4	124,9	125,8	126,1	126,3	126,0	125,9	125,9	126,3	126,5	126,4	126,4
2010	120,2	121,8	122,3	122,5	122,5	122,3	122,3	122,7	123,2	123,1	123,2	123,3
2009	117,8	119,3	119,7	119,6	119,9	120,2	119,8	119,9	120,1	120,1	120,1	119,9
2008	115,7	117,1	117,6	118,0	118,4	118,8	118,4	119,6	119,1	118,9	118,8	118,2
2007	112,4	113,5	114,1	114,3	114,5	114,4	113,9	113,7	114,3	114,7	115,5	115,4
2006	110,4	111,5	111,9	112,4	112,5	112,8	112,5	112,5	112,9	112,8	112,7	112,9
2005	108,1	109,2	109,8	110,4	110,3	110,4	110,3	110,3	111,2	111,1	110,8	110,8
2004	107,0	107,8	108,3	108,4	108,7	108,5	108,1	107,9	108,6	108,9	108,6	108,4
2003	105,8	106,8	107,5	107,5	107,3	107,3	106,7	106,8	107,4	107,1	107,2	107,1
2002	103,1	103,8	104,5	104,9	105,0	105,0	104,7	104,6	105,4	105,6	105,6	105,6
2001	100,6	101,3	101,9	102,4	102,8	102,7	102,4	102,9	102,9	103,0	102,8	103,0
2000	98,3	98,9	99,6	99,7	100,1	100,4	100,0	99,9	100,6	100,8	100,9	100,8
1999	95,3	96,0	96,5	96,7	96,9	97,2	97,0	97,5	98,0	98,1	98,3	98,4
1998	93,7	94,1	94,3	94,5	95,0	94,9	94,6	94,9	95,3	95,3	95,5	95,4
1997	92,1	92,1	92,2	92,5	93,1	93,3	93,1	93,5	93,7	93,7	93,9	93,8
1996	89,7	90,2	90,7	90,9	91,2	91,1	91,0	91,1	91,6	91,8	91,9	91,8
1995	89,2	89,6	89,9	89,1	89,5	89,3	88,9	89,1	89,6	89,6	89,8	89,8
1994	86,3	86,8	86,7	87,0	87,4	87,5	87,3	87,7	87,7	87,9	88,2	88,1
1993	84,8	85,0	85,2	85,3	85,8	85,7	85,6	85,7	86,0	86,2	86,4	86,2
1992	83,5	83,9	84,2	84,4	85,0	85,0	84,6	84,7	85,0	84,9	85,1	84,9
1991	81,8	82,0	82,1	82,3	82,9	83,0	82,8	82,9	83,4	83,5	83,9	83,7
1990	79,8	80,0	80,2	80,3	80,9	80,7	80,4	81,2	81,9	82,1	82,0	81,8
1989	76,9	77,4	77,9	78,4	79,0	78,7	78,7	79,2	79,5	79,9	80,3	80,3
1988	73,6	74,1	74,4	74,7	75,3	75,3	75,0	75,5	75,9	76,0	76,6	76,6
1987	70,5	70,4	71,1	71,4	72,1	72,0	72,0	72,2	72,6	73,0	73,2	73,2
1986	67,3	67,2	67,6	68,2	68,8	68,7	68,2	68,6	70,1	70,2	70,4	70,4
1985	65,4	65,8	66,3	66,6	67,1	67,0	66,8	66,7	67,0	67,2	67,5	67,4
1984	61,9	62,5	62,8	62,9	63,5	63,9	63,8	64,1	64,5	64,8	65,3	65,1
1983	58,6	58,8	58,6	59,0	59,7	59,8	59,9	60,1	60,6	61,1	61,6	61,7
1982	53,7	54,0	54,5	54,9	55,4	55,9	56,3	56,7	57,3	58,0	58,5	58,1
1981	47,8	48,3	49,3	49,9	50,7	51,2	51,5	51,7	52,2	52,5	53,1	53,3
1980	43,2	43,7	44,3	44,5	45,2	45,3	45,2	46,3	46,5	46,9	47,3	47,5

FORBRUGERPRISINDEKS (2000=100)

Enhed: Indeks

FORBRUGERPRISINDEKSET (2000=100)

Enhed: Indeks

	Indeks	Årsgennemsnit	Årsstigning
2011M09	126,3	1988	75,3
2011M10	126,5	1989	78,9
2011M11	126,4	1990	80,9
2011M12	126,4	1991	82,9
2012M01	126,8	1992	84,6
2012M02	128,4	1993	85,7
2012M03	129,0	1994	87,4
2012M04	129,0	1995	89,2
2012M05	129,0	1996	91,1
2012M06	128,8	1997	93,1
2012M07	128,8	1998	94,8
2012M08	129,2	1999	97,2
2012M09	129,5	2000	100,0
2012M10	129,4	2001	102,4
2012M11	129,3	2002	104,8
2012M12	128,9	2003	107,0
2013M01	128,4	2004	108,3
2013M02	129,9	2005	110,2

2013M03	130,2	2006	112,3	1,9
2013M04	130,0	2007	114,2	1,7
2013M05	130,1	2008	118,1	3,4
2013M06	130,0	2009	119,7	1,3
2013M07	129,6	2010	122,4	2,3
2013M08	129,7	2011	125,8	2,8
2013M09	130,1	2012	128,8	2,4

Hent selv flere tal:

Forbrugerprisindeks (2000=100) (PRIS6)
Månedlige indeks

Hent selv flere tal:

Forbrugerprisindekset (2000=100) (PRIS61)
Års gennemsnit og årsstigning i pct.

PRISBEREGNER

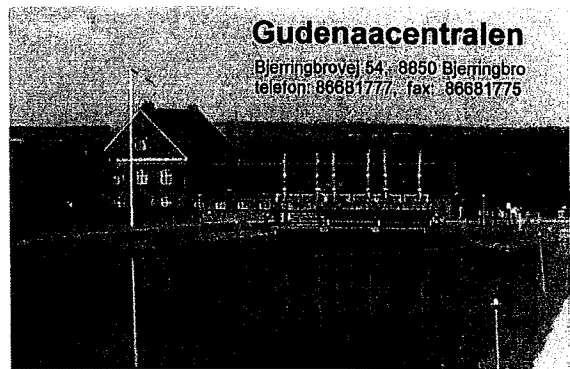
1000 kr. i 1918 svarer til 30.349,78 kr. i 2012

FORKLARING: indtast et tal i feltet og vælg hvilke år der skal omregnes fra og til.
Formel: (beløb * nyt indeks) / gammelt indeks = nyt beløb.

Fra tabel: PRIS6

Ansvarlig for siden: Prisindeks 30 17 34 30

Til Viborg Kommune
Att. Natur og vand
Ole borg Christensen
Prinsens Allé 5
8800 Viborg

Tange den 16. december 2014

Bilag til ansøgning om driftstilladelse

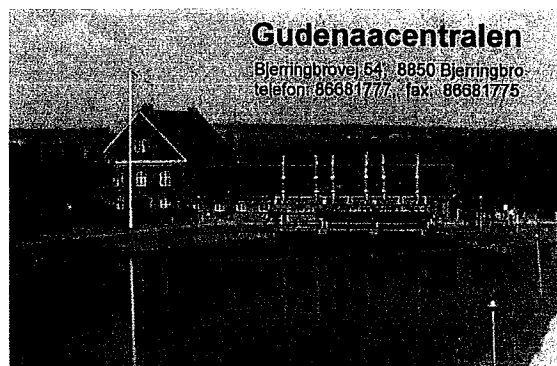
Beskrivelse af den ansøgte vandindvindingsmængde

Gudenaacentralen a.m.b.a. har i sin ansøgning om driftstilladelse den 1. april 2014 ansøgt Viborg Kommune om tilladelse efter Vandforsyningsloven. I forbindelse hermed skal der oplyses hvor meget den i ansøgningen ansøgte vandmængde udgør.

Gudenaacentralen søger om at indvinde den mængde vand, der til enhver tid tilstrømmer vandresevoirret "Tange Sø", til brug for at producere elektricitet på Tangeværkets vandkraftsanlæg.

Herfra skal fratrækkes den mængde vand der kontinuerligt strømmer i allerede eksisterende fauna- og fiskepassager ved Tangeværket. Denne mængde udgør op til 600 ltr/sek, og aldrig under 450 ltr/sek.

Til Viborg Kommune
Att. Natur og vand
Ole borg Christensen
Prinsens Allé 5
8800 Viborg

Tange den 16. december 2014

Bilag til ansøgning om driftstilladelse

Beskrivelse af fisketrappen ved Tangeværket

Fisketrappen ved tangeværket består af 8 stk. modstrømselementer og 7 stk. hvilebassiner.
Se vedlagte kortbillag.

Modstrømselementerne:

Total længden ca. 7,4 m,
Indvendig mål ca.: H 74 cm og B 57 cm
Afstand mellem lamelforkanterne er 32 cm.

Lamellerne i modstrømselementerne er stillet i en vinkel på 60° fra trappens bund med lameloverkanten forrest, og i en vinkel på 30° i forhold til trappens sider. Lamelafstanden er 25,5 cm.

Med ovenstående dimensioner har fisketrappen en kapacitet på 150 l/sek.

Modstrømselementerne er oprindelig (1980/1990) udført i trykimp. fyrretræ samt varmgalvaniserede jernprofiler.

I 2012 er modstrømselementerne udskiftet og er udelukkende udført i rustfrit stål med samme indvendige dimensioner som de oprindelige elementer, der var udført i træ og galvaniseret jern.

Hvilebassiner:

Mellem modstrømselementerne er der anlagt 7 stk. hvilebassiner af varierende længde fra ca. 7 m til 19 m. Bassinerne er udført i beton med en vandret afstand mellem bassinerne på ca. 6 m. Højdeforskellen mellem bassinerne er ca. 1,2 m.

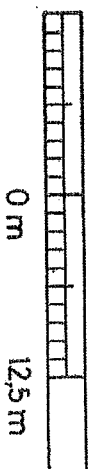
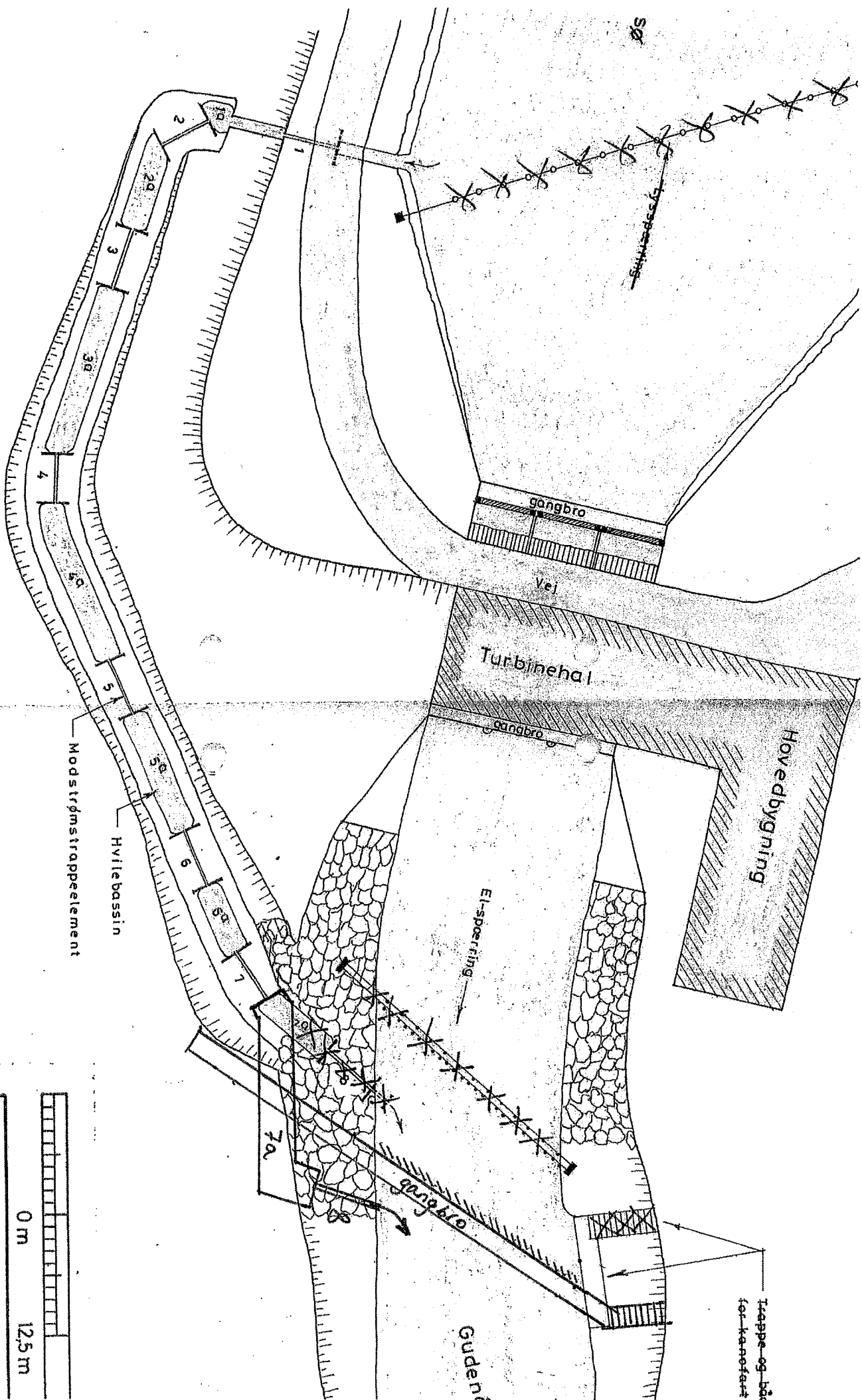
I bassin nr. 3a er der mulighed for at indsætte fangstfælde til opfangning af fisk til forskellige formål.

Drift af fisketrappen:

Øverste modstrømselement kan justeres op og ned, således man ved varierende vandstand i Tange Sø har mulighed for at opretholde konstant flow gennem fisketrappen.

Fisketrappen tilses dagligt og rengøres om nødvendigt.

Ligeledes er der ved indgangen til fisketrappens øverste modstrømselement monteret en elektronisk fisketæller, der registrerer alle op- og nedgående fisk over 25 cm.

DET DANSKE HEDES

Grundforbedringsafdelin

Fiske-trappe ved Tanø

Til Viborg Kommune
Att. Natur og vand
Ole borg Christensen
Prinsens Allé 5
8800 Viborg

Tange den 16. december 2014

Bilag til ansøgning om driftstilladelse

Beskrivelse af dæmningsanlægget ved Tangeværket

Koter er angivet efter Normalnul 1900

Hoveddæmningen går fra Tange Sø's nordøstlige hjørne mod vest, til den rammer indløbskanalens østlige side, dæmningslinjens længde ca. 650 m. Dæmningsens tværprofil er således, at kronebredden er 10 m og kronekoten er +16, altså 2,4 m over højeste vandstand. Mod søen er dernæst skråningsanlægget 1,5 : 1 indtil kote + 12,0. Dæmningen indeholder ligeledes en lerkær. Det er vigtigt at denne holdes tør. Derfor er det nødvendigt at diverse grøfter og drænrør på dæmningsens nordside holdes oprenset.

Den gravede indløbskanal (tilledningskanal) er ca 500 m lang og har dæmninger på både østlig og vestlig side. Disse, hvis krone ligger i kote + 15,5, har en kronebredde af 5,0 m og skråningsanlæg 2 : 1 til begge sider.

Til det samlede vandbygningsanlæg hører også to sekundære dæmninger (værgedæmninger) beliggende nord for hoveddæmningen.

Den første sekundære dæmnings tværprofil er således, at kronebredden er 4 m og kronekoten er + 9,5 m. Mod syd er dernæst skråningsanlægget 1,5 : 1 og mod nord 2 : 1. Den anden sekundære dæmning er delvis ødelagt i forbindelse med opførelsen af bygninger til klækkeri og fiskeopdræt.

Den del af dæmningen, der står tilbage på den østlige side af åen, har en kronebredde på ca. 3,5 m og kronekoten er + 8,25 m. mod både nord og syd er dernæst skråningsanlægget 2 : 1.

Til Viborg Kommune
Att. Natur og vand
Ole borg Christensen
Prinsens Allé 5
8800 Viborg

Tange den 16. december 2014

Bilag til ansøgning om driftstilladelse

Beskrivelse af frislusen

Kotemål er efter Normalnul af 1900

Frislusen består af en 10m bred åbning, delt ved tre jernstandere i fire åbninger. Jernstanderne danner sammen med de i sidemurene indstøbte U-jern false for 4 skodder af azobetræ (oprindelig egetræ). Disse skodder manøvreres ved spil fra en jernbetonbro over frislusen, broen er samtidig en understøtning for standerne foroven, idet de foruden er indstøbt i bunden.

Frislusens bund ligger i kote 10,8, og der er således ved flodmål, og når alle 4 skodder er trukket helt op, en gennemstrømningsåbning af ca. 30 m². Fra gennemstrømningsåbningen falder vandet over en jernbeton trappe med tre trin ned i styrtlejet neden for slusen. Mod bassinet afsluttes slusen med parallelfløje, medens den mod afløbet afsluttes med vinkelfløje, der på deres længde af 10 m udvider afløbets bundbredde fra 10 til 16 m. Tilslutningen til afløbets skråninger sker ved små parallelfløje.

Betjening af frislusen.

Betjening af frislusen foregår altid ved to personer, der betjener frislusen, samt en tredje ved værkets hovedbygning.

Når åbningen af frislusen medfører en stabil ligevægt mellem mængden af vand, der strømmer til Tange Sø og afstrømningen gennem frislusen, kan denne operere uden konstant opsyn, men skal tilses løbende. Dette skal ses i lyset af, at der i dag er mulighed for fjernaflæsning af vandstanden i Tange Sø samt Gudenåen umiddelbart nedenfor Tangeværket.

Ligeledes skal området nedenfor frislusen være under jævnlig opsyn.

Frislusen benyttes KUN i følgende situationer:

- Hvor der tilføres mere vand til Tange Sø end Tangeværkets kapacitet er på (ca. 93 m³/sek inkl. bundventiler i turbinekammer)
- I tilfælde hvor der er driftsstop på Tangeværket, herunder
 - Nedbrud på det elektriske forsyningsnet, herunder 10 kV, 60 kV og 150 kV.
 - Maskinhavari på Tangeværket
 - Ekstraordinære renoveringsopgaver på bygningsanlæg samt vandbygningsanlæg (planlægges)

- Tilisning af risteværk ved turbine indløb, der umuliggør kontinuerlig og stabil drift med turbinerne.
- I forbindelse med sikkerhedskontrol af frislusen funktioner.

Ungfiskesluse

Reguleringsspjældene i de aflange reguleringskamre umiddelbart syd for turbinekammer tre er forsynet med en stillingsviser, som er et stykke rustfrit stål, som følger med spjældet og rager op over overliggeren, når spjældet er åbent. Stillingsviseren er forsynet med nogle neddrejninger, som viser, hvor meget vand der løber i gennem ungfiskeslusen.

Når stillingsviseren er glat med overliggeren er spjældet lukket, ingen vand.

Når stillingsviseren er åbnet til den første neddrejning løber der 75 liter/sek vand i gennem ungfiskeslusen.

Når stillingsviseren er åbnet til den anden neddrejning løber der 150 liter/sek vand i gennem ungfiskeslusen.

I det andet bassin nede ved det gamle åløb er der på væggen over mod det første bassin, monteret tre linealer i rustfrit stål, de er monteret i en højde så vandmængden, som løber ud af åbningen kan bestemmes.

Når vandstanden i bassinet er ved underkanten af den nederste lineal, løber der 150 liter vand ud af bassinet.

Når vandstanden i bassinet er ved underkanten af den anden lineal, løber der 300 liter vand ud af bassinet.

Når vandstanden i bassinet er ved underkanten af den øverste lineal, løber der 450 liter vand ud af bassinet.

Håndhjulene til betjening af reguleringsspjældene er anbragt på en række fra vest mod øst med håndhjulet til slusen for turbine tre længst mod vest, og med håndhjulet for slusen til turbine to i midten, endelig er håndhjulet for slusen til turbine et anbragt længst mod øst.

Ind til videre skal spjældene i reguleringskamrene stilles således.

Den eller de turbiner, som er i drift, skal der løbe 150 liter/sek vand fra. Anden neddrejning.

Den eller de turbiner, som står stille, skal der løbe 75 liter/sek vand fra. Første neddrejning.

Når stigbordet er sat, løber der ingen vand i gennem ungfiskeslusen fra den turbine.

12. november 2003

Gudenaacentralen
Bjerringbrovej 54
8850 Bjerringbro

VIBORG AMT

Skottenborg 26

Postboks 21 8800 Viborg

Tlf. 8727 1700

Fax 8662 3933

ViborgAmt@vibamt.dk

Tilladelse til ny ungfiskesluse ved Gudenaacentralen, Tange

Amtet har den 9. juli 2002 modtaget Deres ansøgning om tilladelse til etablering af ny afgitring ved indløbsbygværket til tangeværket med tilhørende ungfiskesluse, der indbygges i afgitringen. Projektet er siden hen tilrettet efter aftale med fiskerimyndigheden.

Projektet er en ændring af det bestående opstemningsanlæg og kræver derfor godkendelse efter vandløbsloven. Ændringerne i omløbet (den "døde" åstrækning), som er forbindelsen fra frislusen til Gudenå neden for Tangeværket, kræver desuden amtets behandling efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Amtet meddeler hermed tilladelse til det ansøgte. Tilladelsen er givet efter vandløbslovens § 48 og, for ændringerne i omløbet tillige efter naturbeskyttelseslovens § 65, idet der dispenseres fra naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper). Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen på 4 uger er udløbet. Tilladelsen efter naturbeskyttelsesloven bortfalder automatisk, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Beskrivelse af projektet.

Projektet er beskrevet i detaljer i ansøgningen og de efterfølgende referater af drøftelser af indretningen. Ifølge ansøgningen etableres et nyt indløbsgitter med en gitterafstand på 10 mm i de eksisterende turbinekamre. De nye riste anbringes skråtstillet under 70° med vandret i forbindelse med en ny gangbro.

I hvert turbinekammer udføres risten i en bredde af 5 m og forsynes med en mekanisk risterenser tilkoblet en transportindretning til borttransport af afrenset materiale fra ristene.

I forbindelse med gitterristene indrettes et nyt anlæg til nedstrøms passage for fisk uden om Tangeværket. I hvert turbinekammer etableres en åbning gennem gitteret hvorfra de nedtrækkende fisk ledes til et 3 delt kammer til udligning af

Miljø og Teknik

J.nr. 9-29-105-500-02

Viborg, den

- 5 FEB. 2003

vandstanden og videre nedstrøms gennem en nedgravet Ø400 mm PVC ledning som får udløb i en fiskefælde bestående af et åbent bassin, hvori der kan etableres fangstindretning, til undersøgelse af faunapassagens effekt. Indretning af bassinet aftales mellem fiskerimyndigheden og Gudenåcentralen, men forventes at blive en tilsvarende konstruktion som ved kraftværket ved Vestbirk.

Fra bassinet ledes vandet videre i et åbent afløb til udløb i omløbet. Selve udløbet i åen anlægges som en stejl stensætning for at hindre at fisk kan svømme op.

For at separere afløbet fra den ny nedstrøms passage mest muligt fra udløbet fra den eksisterende fisketrappe etableres der en forhøjning skråt over bunden i den døde åstrækning. Forhøjningen skal lede vandet fra udløbet af den stejle stensætning i den døde åstræknings venstre side over i modsatte side og videre ud i Gudenåen – længst muligt væk fra udløbet fra fisketrappen. Dette for at undgå falsk lokkestrøm fra den nedstrøms passage tæt ved udløbet af fisketrappen.

Den nedstrøms fiskepassage indrettes, så der fra hvert turbine-kammer som er i drift, hele tiden afgives 150 l/s til faunapassagen. Fra de turbinekamre som ikke er i drift afgives 75 l/s til faunapassagen.

Begrundelse for tilladelsen.

Indretning af en ny afgitring med en gitterafstand på 10 mm er en følge af bekendtgørelse om ålepas, ungfiskesluser samt afgittringer i ferske vande. Efter forhandlinger mellem fiskerimyndigheden og Gudenåcentralen er der indgået aftale om anbringelsen af gitterristen, samt om indretning af en nedstrøms fiskepassage og afgivelse af vand til denne. Der vedlægges kopi af Fiskeridirektoratets godkendelse af projektet. Indretningen af faunapassagen sker for at forbedre muligheden for nedstrøms passage for de fisk som når frem til turbineindløbet.

Etablering af ny afgitring ved elværkets vandindtag og samtidig etablering af en nedstrøms fiskepassage vil væsentligt forbedre passagemulighederne for især laksefiskenes udtrækkende smolt, men også andre fisk vil få gavn af anlægget. Påvirkningen af omløbet (etableringen af den skråtstillede forhøjning i bunden) vil i den sammenhæng være af ringe betydning, da den biologiske værdi af dette område er meget begrænset. Landskabelig vil projektet være helt uden betydning for områdets oplevelsesmæssige værdi.

Området hvor Tangeværket ligger er omfattet af regionplanens retningslinie 20 vedrørende "Særlige beskyttelsesområder". Inden for et sådant område skal naturværdierne, de kulturhistoriske og de landskabelige værdier beskyttes. Beskyttelseshensynet skal gå forud for andre interesser. Indgreb, der ændrer arealer i naturtilstand, må ikke finde sted, med mindre det samlede resultat bliver forbedrede levevilkår for det naturlige dyre- og planteliv, eller forbedrede muligheder for landskabelige oplevelser kan opveje indgrebet.

Anlægsarbejder og byggeri, der indebærer en forringelse af områdernes kulturhistoriske værdi eller oplevelsen af landskabet, må ikke placeres i disse områder, hvis det påvirker forhold, der ligger til grund for områdernes udpegning.

Afgørelsen vurderes at være i overensstemmelse med lovens formål og regionplanens retningslinier og på det grundlag meddeles denne godkendelse efter vandløbsloven og dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Yderligere oplysninger.

Det nye anlæg ligger inden for 150 m fra Gudenåen og Tange sø og dermed inden for sø- og åbeskyttelseslinien omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16. Da der er tale om en meget beskeden ændring ift. de eksisterende anlæg på stedet vurderes det ansøgte dog ikke at kræve amtets dispensation fra bestemmelsen.

Klageregler.

De må ikke udnytte tilladelsen, før klagefristen på 4 uger er udløbet. Hvis der bliver klaget over tilladelsen, må den ikke udnyttes, medmindre klagemyndigheden opretholder tilladelsen. Naturklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve den opsættende virkning af en evt. klage efter naturbeskyttelsesloven.

De kan klage over afgørelsen efter vandløbsloven. Det samme kan Bjerringbro kommune samt alle, som har en væsentlig individuel interesse i sagen. De, samt offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er tillige klageberettiget efter naturbeskyttelsesloven. En klage skal være skriftlig og skal være modtaget på Amtsgården inden 4 uger fra tilladelsens offentliggørelse.

Afgørelsen efter vandløbsloven kan påklages til Skov- og Naturstyrelsen. Klagemyndigheden efter naturbeskyttelsesloven er Naturklagenævnet. Hvis der bliver klaget, giver amtet Dem be-

sked. Herefter sender amtet klagen og sagens akter til klageinstansen for den pågældende lov.

Hvis De vil indbringe afgørelsen for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra De har modtaget dette brev.

Tilladelse fra andre myndigheder

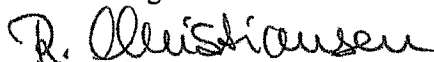
Det ansøgte kan også kræve tilladelse fra kommunen som zone- og bygningsmyndighed.

Yderligere oplysninger kan fås hos undertegnede på telefon 8727 1351, email aabentland@vibamt.dk.

Kopi af afgørelsen og kortbilag er sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø
- Bjerringbro Kommune, Att. Rådhuset, Realskolevej, 8850 Bjerringbro
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsåesgade 1, 7100 Vejle
- Dansk Botanisk Forening, Att. Bent Vestergaard Petersen, Skovparken 45, st. tv., 6000 Kolding
- DN Lokalkomiteé Bjerringbro og Hvorslev, Att. v/Birgit Sandermann Justesen, Husbondvej 35, 8850 Bjerringbro
- Dansk Kano- og Kajak Forbund, Att. Idrættens Hus, Brøndby Stadion, 2605 Brøndby
- Dansk Forening for Rosport, Att. Postboks 74, Skovalleen 38 a, 2880 Bagsværd
- Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
- Friluftsrådet, Att. Ove Jensen, Hundborgvej 22 a, 7700 Thisted
- Fiskeridirektoratet, Stormgade 2, 1470 København K
- Fiskeriinspektorat Syd, Marsvej 4, 8900 Randers
- Danmarks Fiskeriundersøgelser, Vejløvej 39, 8600 Silkeborg

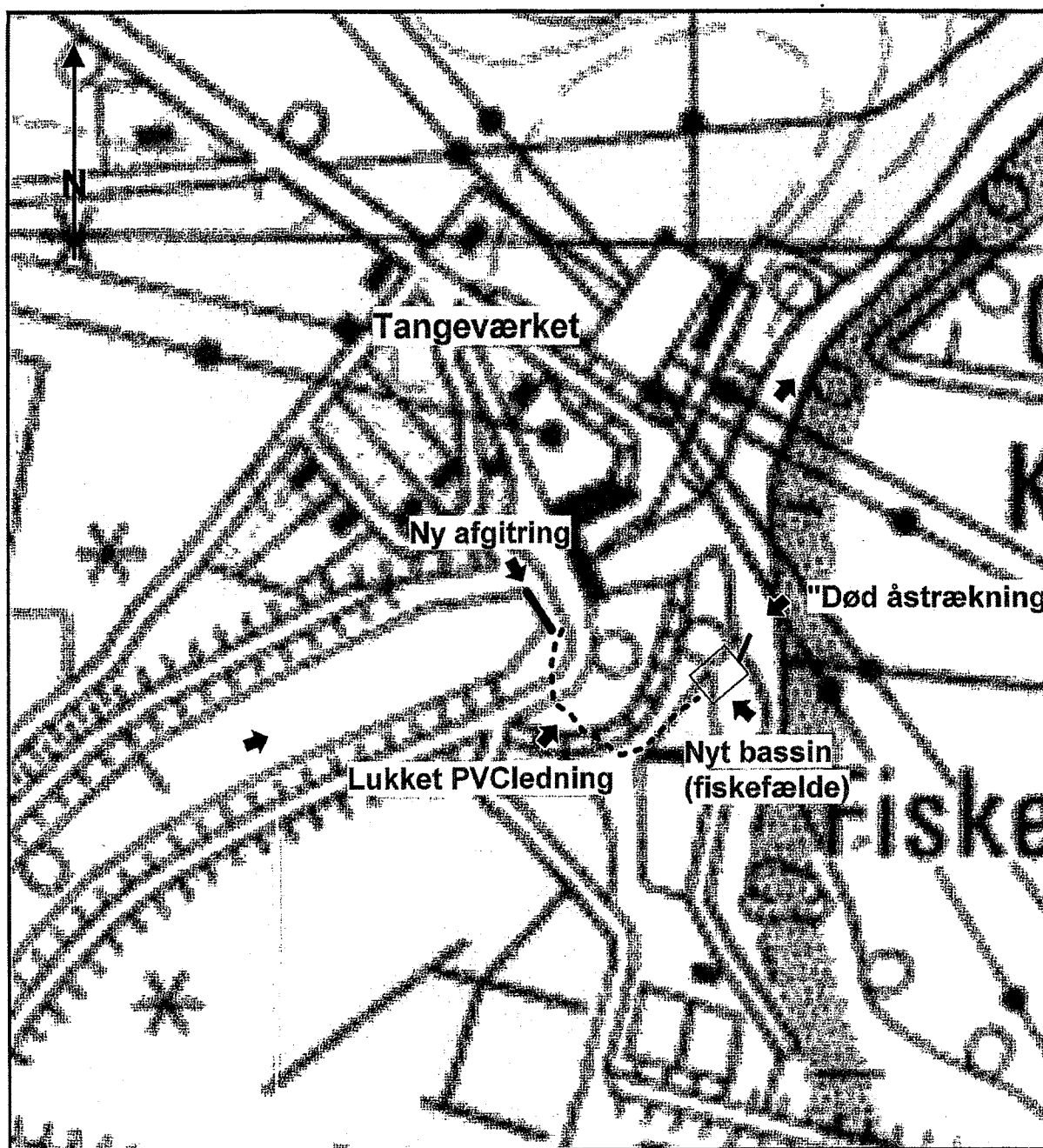
Med venlig hilsen

Rolf Christiansen

Bilag:

- Kortbilag.
- Kopi af Fiskeridirektoratets godkendelse.

VIBORG AMT, MILJØ OG TEKNIK

761. Bjerringbro kommune
Principskitse for ny ned-
strøms fiskepassage

Mål : 1 : 2.500

Dato : 3.2.2003

Journal nr. : 9-29-105-500-02

Bilag

1

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Fiskeridirektoratet

Viborg Amt
Skottenborg 26
Postboks 21, 8800 Viborg

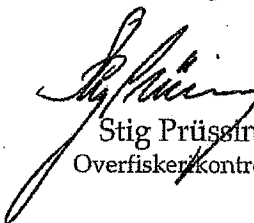
Dato: 3. januar 2003
Ref.: SPR/
J.nr.: 1997-2523-27
Bedes anført i svar

Vedr.: Indretning af afgitring ved turbineindløb og nedstrøms fiskepassage ved Tangeværket, amtets j.nr. 9-29-105-500-02.

Ved amtets brev af 18. december 2002 fremsendtes referat fra møde afholdt på Gudenaacentralen den 10. december 2002, med deltagelse fra Gudenaacentralen, Viborg Amt, danmarks Fiskeriundersøgelser samt Cowi A/S. Formålet med mødet var fastsættelse af indretningen af afgitringen og nedstrøms fiskepassage ved Tangeværket.

I denne anledning skal Fiskeridirektoratet meddele, at man intet har at bemærke til det fremsendte referat, og skal i medfør af fiskerilovens § 81 tillade, at anlægsarbejdet gennemføres som beskrevet i COWI's projektmateriale dateret juni 2002, med de ændringer og tilføjelser der fremgår af mødereferatet samt Fiskeridirektoratets udtalelse til sagen af 6. november 2002.

Med venlig hilsen

Stig Prüssing
Overfiskerkontrollør

Kopi til:

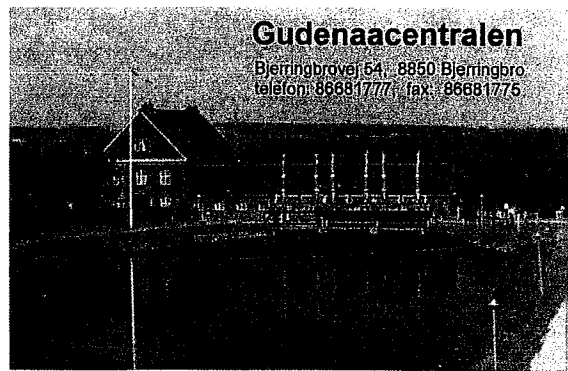
Fiskeriinspektorat Syd, Afdelingen i Randers. Der henvises til brev af 4. november 2002, j.nr. 2523-401.

Danmarks Fiskeriundersøgelser, Afdelingen for ferskvandsfiskeri og fiskepleje, Silkeborg. Der henvises til brev af 20. december 2002, j.nr. 2002-253-0011/14.

Vib. AR 9-29-105-500-02

Modt. - 6 JAN. 2003

Til Viborg Kommune
Att. Natur og vand
Ole borg Christensen
Prinsens Allé 5
8800 Viborg

Tange den 16. december 2014

Bilag til ansøgning om driftstilladelse

Beskrivelse af kraftstationen (Tangeværket)

Koter er angivet efter Normalnul 1900

Opbygning

Kraftstationen, der ligger for enden af tilledningskanalen, hvor vandet fra Tange Sø løber til Kraftstationen, består af tre hovedafdelinger, nemlig turbinekamrene med afløb, Maskinhuset (maskinsalen) og fordelingshuset (tidligere 50/10kV fordelingsanlægs placering). Nuværende, Gudenaacentralens administration, EnergiMidt 10kV fordelingsanlæg, værksted osv., samt udstillingslokaler for Energimuseet. Umiddelbart inden turbinekamrene er der placeret stigbord samt skråtstillet risteværk med en tremmeafstand på 10 mm.

Turbinekamrene ligger for enden af tilledningskanalen, så vandet går direkte fra denne gennem turbinerne ud i afløbet. For enden af turbinekamrene ligger maskinhuset, bygget hen over turbineafløbet, medens fordelingshuset danner en ret vinkel med maskinhuset og ligger langs afløbet fra turbinerne.

Der findes tre turbiner á hver ca. 2000 HK. Hver turbine er konstrueret som tvillingturbine, nemlig som to horisontale dobbelt francis turbiner på samme aksel.

Der findes altså tre turbinekamre. Disse er åbne kamre med gulv, side- og mellemvægge af jernbeton.

Gulvet i turbinekamrene ligger med oversiden i kote +7,95 og dets tykkelse er 0,8 m. I gulvet findes åbninger for turbinernes sugerør (daglig tale: draft tube) samt for tømningsventilerne. Idet nemlig højeste undervandstand er +6,2, kan man ved at sætte nævnte stigbord mod tilledningskanalen tømme dem gennem tømningsventilerne og således komme til at efterse og vedligeholde turbinerne. turbinekamrenes indvendige bredde er 5,5 m og deres længde er 17,45 m.

Indløbet fra tilledningskanalen til turbinekamrene dannes af vindskæve fløjlmure af jernbeton. De er lodrette ved turbinekamrene, men falder på deres længde af 15 m til et anlæg af 1:1, hvorefter skråningsanlægget gennem en yderligere længde af 17 m falder til kanalens skråningsanlæg 2:1, beklædt med stenglacis. Bunden af indløbet på denne strækning af 32 m er ligeledes beklædt med stenglacis og ligger under kanalens og turbinekamrenes bund for at danne et sandfang.

Under turbinekamrene og maskinhuset føres afløbene fra turbinerne. Afløbenes side- og mellemvægge er af jernbeton. Den indvendige vidde er 5,30 m og længden 20,65 m.

Umiddelbart under sugerørene ligger afløbets bund i kote -0,7 medens afløbets bund ellers ligger i kote +2,7. Der er altså en stigning, der er gjort 1:4, fra dette dybdepunkt til afløbets normale bund.

Ligesom ved tilløbet slutter afløbets lodrette sider sig til skråninger ved hjælp af 15 m lange, vindskæve fløjmur, og afløbets skråninger og bund befæstes med rå stenglacis i en længde af ca. 45- 50 m. For enden af dette er der placeret et skråstillet risteværk, der dækker hele afløbets bredde, med en tremmeafstand på 20 mm.

I maskinhuset er placeret tre stk. vekselstrømsgeneratorer. Generatorerne er synkronmaskiner og har en nominel effekt på 1400 kW (tidligere 1100 kW, men grundet opgradering af statorkobber er denne nu 1400) og leverer strømmen direkte ind på EnergiMidts 10 kV fordelingsskinne.

Driften

Tangeværkets produktionsapparat reguleres på en sådan måde, at der tilstræbes at aflede den samme mængde vand fra Tange Sø, som der ledes til Tange Sø.

Af hensyn til reparation og vedligehold af Tangeværkets vandbygningsanlæg (herunder dæmninger, frisluse, fløjmur, stigborde osv.) og maskinanlæg (herunder generatorer og turbiner), kan der være situationer, hvor der kan opstå store variationer i den afledte vandmængde.

Den ene af Tangeværkets tre turbiner er indrettet på en sådan måde, at der kan lukkes for tilførsel af vand til de to bagerste turbine løbehjul og dermed kan turbinen køre halv kraft. Denne driftsform benyttes, når der er behov for at køre med henholdsvis en halv, halvanden og to og en halv maskine. Når der skiftes fra halv til hel maskine og omvendt, vil der kunne ses en mindre brat stigning i vandstanden nedenstrøms værket. Afhængig af årstiden varierer denne stigning.

To gange om året udføres der service og eftersyn på værkets tre turbiner (maj og oktober). Herudover udføres der hvert år fuld revision på én af turbinerne, således at der i løbet af en treårig periode, har været gennemført fuld revision på alle tre turbiner. Dette medfører, at der hvert år i perioden omkring 25. maj til 1. august kun er to turbiner i drift.

